Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 222 (10.605). Львів, вівторок 6 жовтня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Званкії 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

В дорозі.

Французький голос про наміри Чічеріна.

Неясний пункт. — Офіціяльний французький голос. — Чому С.Р.С.Р. хоче згоди? — Шкідливий гарантійний пакт. — „Нема неможливости..."

Виміна думок між двома міністрами закордонних справ, Чічеріном та Скшиньским, була настроєна у Варшаві на такий високий тон, що здавалось ось-ось вона скінчиться підписанням того преважного документу, якого не в силі нині зробити ніякі дві сусідні ворогуючі держави, що запевняють себе про необхідність спільного дружеського співжиття. Святошність взаємних запевнень триватиме щонайменше так довго, аж їм не суперечитимуть инші, складені в Берліні. Нема сумніву, що щойно світло берлінських переговорів, Чічеріна зі Штреземаном, прояснить не тільки варшавські дипльоматичні бенкети, але й голови тих, що пяні радістю танцювали довкола святошного стола.

В усіх цих офіціяльних розмовах у Варшаві, і довірочних у Берліні, неодин пункт залишиться неясним; дипльомати ломатимуть собі голову над новими шарадами. Та ще перед приїздом Чічеріна виринало одно питання, гідне надуми, яким перша зажурилась Франція: — як погодити мирні залишення представника С. Р. С. Р. в його нетаєною відразою до праці Ліги Націй, під якої покровом має зродитись европейський гарантійний пакт? Франція, як союзниця Польщі, стараються найти неодин аргумент в обороні її політики, такої чи сякої, — врешті не настільки самостійної, щоби ця політика могла загрожувати французьким плянам. І саме тому, хочби в офіціяльній французькій пресі появляться комунікати з польського джерела, що освітлюватимуть розмови з Чічеріном на свій лад, цікаво послухати кілька рефлексій офіціяльного французького „Temps"а", що випереджуючи ці розмови, зупинився над можливими плянами подорожі радянського дипльомата:

„Щоб оцінити справжнє значіння — пише „Temps" у передовиці з 28. м. м. — заходів Чічеріна, треба спершу здати собі справу з теперішньої його ролі в лоні радянського уряду. Хоча правдою є, що запорення того, який на протязі 3 років веде політику СРСР, не є бездоганне, одночасно його політичний вплив не є вже той, що був рік або й 6 місяців тому. Йому закидають, здається, загальну невдачу у політиці зближення з західними державами, ведеїй від трьох літ. Диктатори Кремлю нарешті зрозуміли", що радянський уряд може вдержатись та змінитись у Росії хіба світовою революцією або навязанням нормальних взаємин з державами званими капіталістичними. Світова революція є химерою, яка нікого вже не ошукає. Найпалкіші хоружисти мусять признати, що зорганізувати її неможливо або щонайменше: що її організація є підприємством на довшу мету, яке могло би вдатись по довгих роках. Покищо радянська Росія мусить жити, вона не може бути відокремленою у світі, без звязків з иншими народами".

„Temps" зупиняється на подвійній тактиці веденій радянським урядом, що силкувався навязати ці звязки, і тактикою III-го Інтернаціоналу, що вів пропаганду у ріжних державах. Ця політика, здавалось, була доцільна, коли Англія, Франція та инші держави визнали радянський уряд. Та виявилось, що практичних наслідків визнання нема. Зносини з Англією сильно погіршились від часу, коли при уряді стояв Мек Донельд, а Франція настоювала далі на сплаченню царських довгів.

Послухаймо далі:

„Невдачу російської політики характеризує шлях перейдений від німецько-російської умови в Рапальо, яка мала звязати долю Німеччини з Росією. Чи хто хоче, чи ні, — коли Німеччина підпише з Францією, Англією і Бельгією рейнський договір, вона відвернеться рішучо від радянської Росії, щоби звернутись на Захід. Не вважаючи на всі запевнення Берліна, у Москві ніколи не помилялись щодо цього. Чічерін заявив недавно кореспондентові „Дейлі Геральд", що політика гарантійного пакту є німецьким маневром, зверненим проти Радянського Союзу, щоби знищити дружеські взаємини Росії з Німеччиною. Радянська преса ні на мент не змінила свого ворожого становища супроти пакту, якого підписання, по словам Чічеріна, не тільки не забезпечило би загального миру, а змішило би непевність міжнародньої ситуації... Троцький заявив, що СРСР. не може вступити до Ліги Націй тому, що не може дозволити, щоби чужинні держави вмішувались у наскрізь живучі справи радянського союзу".

Всі ці міркування є вступом до розмови Чічеріна на тему його дружеських почувань до Польщі. Ні слова про можливу політику Польщі і про наслідки її порозуміння з СРСР. На першім пляні скрізь становище СРСР. до Німеччини. Ось висновки:

„Чічеринові та Скшиньскому не забракне тем до розмови. Не будемо йти аж так далеко, як деякі, щоби підозрівати Росіян, що хотять узяти в свої руки ініціятиву східного пакту для противаги західного, до якого має вступити Німеччина. Досить підкреслити, що взаємини між Варшавою і Москвою сильно покращали в останніх часах, — що вся російська загроза Польщі покищо йде на бік і що нема неможливости, щоби польська республика не добула, в такій чи иншій формі, з боку російського гарантій, які їй відмовляють з боку німецького".

Ось і усе. Коротко кажучи: Якщо Польща в силі зробити те, чого не в силі СРСР., щоби одною рукою підписати гарантійний пакт, а другою стиснути руку ворога пакту — нехай пробує. Нема тільки додатку: почекаємо і на другу частину розмов — у Берліні.

Льокарно і малі держави.

Бельгійський голос про Польщу.

Наради міністрів закордонних справ великих держав в Льокарно, що почнуться в понеділок, не матимуть характеру звичайних довірочних розмов. Кожний з делегатів приїде з малим штабом урядовців-спеціялістів. Стопятьдесять кореспондентів передаватиме виміну гадок міжнародніх дипльоматів. Мале швайцарське містечко буде получене телефоном, день та ніч, з головними столицями. Ще невідомо, чи наради подобатимуть на офіціяльний прилюдний міжнародний конгрес, чи тільки на півофіціяльні дипльоматичні наради.

Роля менших держав ще не вясована. Міністр Бенеш іде від Чехословаччини, гр. Скшиньскі від Польщі — та ще невідомо, чи їх присутність не стане ніяковою і для них взаємно і супроти тих великих держав, яких політики вони придержуються. Французька преса в останнім часі силкувалася розяснити неждані пропозиції Чехословаччини на адресу Німеччини щодо спільного гарантійного пакту і твердила, що крок чехословацького міністра був зроблений у порозумінні з польським міністром. Польська преса витріщила очі з дива, почувши таку заяву. Бенеш повідомив Варшаву щойно по висилці своїх пропозицій до Берліна і польська дипльоматія вважала це нельояльною несподіванкою з його боку.

Дуже характеристичними є голоси, які взяли в оборону самостійну політику Бенеша. Націоналістично-монархістична преса доказує, що Чехословаччина втративши надію на підмогу Англії для Східної Европи, не маючи змоги рахувати на Францію, здалась на власні сили. У бельгійськім деннику „Nation Belge" була стаття на тему неприхильної відповіді міністра Вандервельда щодо мілітарної помочі Бельгії — Польщі. Є там таке місце: „п. Бенеш імовірно сказав собі, що його країна є дуже мала, а Франція — дуже далеко і що в тих умовинах доля Польщі вирішена: — німецька атака, байдужність Бельгії, Пилатове обмиття рук Англії, безсилля або параліж Франції — не кажучи вже про участь Росії — польській республиці загрожує те, що згине, заки зможе святкувати десяті роковини свого воскресення."

Виходило би, що не всі глядять на спроби порозуміння з Німеччиною однаковими очима. Великі держави хотять, щоби ці спроби йшли через їх посередництво. Тому можливе, що малі держави чекатимуть у Льокарно дуже довго, заки дійдуть до голосу. Буде це мабуть щойно по порозумінню з Німеччиною великих держав, отже аж... по конференції.

„Господарська Рада".

Санація прем. Ґрабского.

У міністерстві скарбу відбулося в четвер перше засідання т. зв. Господарської Ради, яку зібрав міністер скарбу Ґрабскі згідно зі своєю заявою в соймі. Наради тягнулись цілий день. А відкрив їх промовою сам міністер.

Нічого ні нового ні цікавого він у ній не сказав. Переважно повторював те, що свого часу висказав на сенатській буджетовій комісії. Та в деякі свої проекти вніс коректури мабуть під впливом критики сенатського ексрозе.

Перш за все підкреслив, що нарада ця не буде започаткуванням існування Господарської Ради, а буде тільки „у с о в е р ш е н н я м   т о г о,   щ о   д і я л о с я   д о   т о г о   ч а с у   в   д і л я н ц і   г о с п о д а р с ь к и х   н а р а д   у р я д у". Таким означенням компетенції ради Ґрабскі дав при сутнім відразу до пізнання, що рада не може приймати ніяких обовязуючих постанов для міністерства, а може тільки р а д и т и, як це зрештою й годиться усякій раді. Далі то вже пішло констатування фактів. Отже міністер і премієр ствердив, що від року тягнеться господарська криза, до якої причинилася криза фінансова та захитання курсу золотого. А ще від березня 1924 р. тягнеться справа від'ємного торговельного біляису. Від половини січня ц. р. почався із Польського Банку відплив чужих валют. Німецький імпорт до Польщі — признав цим разом п. Ґрабскі — був імпортом на кредит, а польський експорт до Німеччини був задаткований, іншими словами торговельні зносини Польщі з Німеччиною давали у висліді для Польщі поважну суму кредитів, які вицофано з хвилиною зірвання торговельних зносин, що Польщу дуже пошкодило. Та премієр і міністер фінансів твердить, що те зірвання мало і має для Польщі і додатні сторони, бо Польща за час війни вспіла себе унезалежнити від Німеччини. Далі йшла мова про рівновагу торговельного біляису. Премієр заявив, що біляис мусить опертися на тому, щоби менше імпортувати, а більше експортувати, а через те експорт мусить стати найважнішим постулятом уряду. Найцікавіше те, що бесідник заявився за потребою скорочення часу регляментації. Та це скорочення наступить щойно тоді, як будуть осягнені позитивні результати експорту. Найважнішою заповідю Ґрабского було те, що він намірює зреформувати систему маєткового податку.

Ще за попереднього уряду устійнено було висоту маєткового податку в сумі 800 міліонів золотих. Пізніше піднесено той податок до одного міліярда золотих. Уряд рішився виступити тепер з проєктом, щоби маєтковий податок зменшити до половини. Нова система маєткового податку ріжнилась би від дотеперішньої тим, що податок цей спирався би на деклараціях, відновлюваних що три роки. До того ж його заведось би не на 8 літ, а раз на все. Максимальна висота того податку виносила би 7 зол. річно від тисячі.

Крім того намірює уряд провести ще три закони: про способи обмеження державних і самоправних видатків, про особливі середники та заходи біля загіднення фінансової кризи та уздоровлення грошевого обороту і про піддержку розвитку промислової продукції та поправу торговельного біляису.

В дискусії, яка виязалася по промові Ґрабского забирали слово пос. В є ж б і ц к і, який підкреслив необхідність піддержання краєвої продукції шляхом зміни соціяльної політики та шляхом продовження праці поза норму 9 годин. Крім того домагався він одноразової дополнючого домагався ... до тої, яку ... промислу аналогічно ... державні банки. Заявився за системою протекціонізму. Пос. Ф у д а к о в с к і був речником великої земельної власности. Нападав отже на земельну реформу. У висліді заявився теж за політикою протекціонізму. Постулята дрібної земельної власности, згуртованої біля „Кулек рольничих", заступав пос. П о н я т о в с к і, який заявився за широким приворонюванням пільгових мит, а щодо проєктованого зниження маєткового податку до половини, то його організації могли би згодитися на те тільки під умовою, якщо держава повернула би платникам усю надвишку заплаченого вже маєткового податку.

Пос. Ж у л а в с к і, речник професійних спілок, підкреслив необхідність добуття кредиту за кордоном за всяку ціну з тим застереженням, щоби та ціна не нарушувала нічим самостійности держави.

На тому й покінчилася одноденна нарада тої quasi Господарської Ради. Була вона нічим иншим, тільки пустою балаканиною, яка нічого не внесла в справі санації відносин.

За те принесла сьогоднішня преса відомости з Варшави про те, що проєктова...

Red. czas. „Dilo" Pr. 719/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 218 (10.595) z dnia 1. października 1925 r. w artykule pod tytułem: 1) „Na przedodni nowych torhiw" a) między słowami „znewahoju" a „szcze" b) od słów „Ta dla" do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) p. k., przeto zarządzone zajęcie dokonane w d. 30. września 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarazem zniszczenie całego nakładu i wydaje w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 1. października 1925 r.

Hawel.

…ний бюджет на 1926 рік, над яким буде радити в першу чергу сойм, поменшено на суму 66 міліонів золотих. Загальна цифра видатків намічена на суму 1846 міліонів зол., коли в 1925 р. виносила вона 2016 міліонів. Проектований бюджет поменшено коштом скорочення видатків поодиноких міністерств. Видатки міністерства військових справ поменшено з 710 на 689 міліонів, міністерства освіти з 326 на 289 міліонів, внутрішніх справ з 207 на 315 міліонів, публичних робіт з 84 на 70 190 міліонів.

Чи це проектоване скорочення бюджету вдасться на ділі провести в життя — це инша справа і за це не заручить ніхто а навіть не зможе дати такої запоруки сам проектант, тобто міністер фінансів Грабскі. Бюджет не передбачує коштів, які звязані з ухваленням закону про кольонізацію та осадництво. Ухвалення того закону побільшить все одно загальну суму проектованого бюджету на 1925 рік далеко поза норму бюджету з 1925 р. та розвіє усі ілюзії Грабского про ощадність. Не сталосьби це хіба на випадок провалу закону про т. зв. земельну реформу.

Грабщина.

„Меншостева“ делеґація у Ґрабского; „патріотичний дух“. — Запити в освітній комісії. — Диволгляді цифри. — „Згідно з правом“.

Перед тижнем явилася була у міністра освіти Ст. Грабского репрезентація „чужоплемінних“ клюбів під проводом пос. Вигодзкого (Жидівський Клюб) і пос. Еремiча (Білоруський Клюб). Представники „меншостевих“ клюбів вказували на незгідні зі законом і духом часу експерименти п. Ст. Грабского в шкільній ділянці. Крім того вказувано на конституційний обовязок держави субвенціонувати приватне шкільництво в рідній мові. Вкінці порушено справу викладання всіх предметів в школах „національних меншостей“ в рідній мові, себ-то скасування розпорядку міністра про викладання в не-польських школах по польськи географії й історії та науки про сучасну Польщу.

У своїй відповіди мін. Ст. Грабскі спинився тільки на останній точці, вказуючи, що наука у всіх школах на території сучасної Польщі повинна бути просякнута „патріотичним духом“. А той „дух“ тільки тоді може проявитися, коли географія, історія й наука про сучасну Польщу буде подавана в державній, себ-то польській мові. Коли йому вказано на непедаґоґічність таких експериментів, він згодився, щоби у першій клясі всі предмети були подавані в рідній мові, а у всіх инших, щоби безумовно виступав „патріотичний дух“ у звязку з польською мовою.

На освітній комісії польського сойму, що радила в останніх днях, деякі посли звернулися до міністра освіти зі запитами на тему підвишки оплат у високих школах, невиконання законів про шкільництво для „національних меншостей“ і т. и.

Перший запит поставив пос. Пйотровскі (ППС), вказуючи, що оплати є суперечні з конституцією, що підвишкою оплат змагається до виключення від науки вбогої молоді, що проти цього неконституційного зарядження протестує вся молодь, не виключаючи й ендецько-націоналістичної.

На те заявив Ст. Грабскі, що оплати на університетах мають свою мету. На високі школи зголошується багато неприготованих студентів. Підвишка оплат змусить їх приготовитися (?!) і поважно брати іспити (?!). Зрештою, підвишка є конечною, щоби могли фунґувати професори. „Бідним студентам він може розложити оплати на „рати“.

І другий запит ставив пос. Пйотровскі, вказуючи, що куратори з інспекторами глумляться з законів. Особливо львівський куратор на тайних зібраннях з ендецькими інспекторами тільки продумував над знищенням українського шкільництва.

Мін. Ст. Грабскі у своїй відповіди вказував на горячковість і завзяття з обох боків, з боку польського й українського.

Українці виявляють занадто велике роздратування та намагаються скермузати шкільні справи на політичні шляхи. А прецінь після останнього розгляду інспекторських внесень він (себ-то Грабскі) поробив такі поправки, що у Сх. Галичині буде 300 польських всенародних шкіл і 1000 (тисяча) українських „зутраквізованих“.

Важко визнатися в заімпровізованих п. міністром цифрах. Бо й щож то за цифра 1·300 шкіл (300 польських, 1000 українських „зутраквізованих)? Чи це школи загарбані з українського стану посідання, чи перетворені в якесь mixtum compositum на основі плебісциту? Вкінці, що це за звірина „українські школи „зутраквізован“ та чим утраквізована школа виріжнюється від польської?

На запит пос. Хруцького в справі переслідування українського шкільництва всіх ступнів, з питомою собі відвагою відповів Ст. Грабскі, що „все діється згідно з правом“, а тому зарядження шкільних властей не є переслідуваннями.

На тему „numerus clausus“ ніхто не ставив запитів. Годиться ще звернути увагу, що пепесівському інтерпелянтові, членові правительственого клюбу, п. міністер відповідає чемно. За те пос. Хруцькому грубо, різко, визиваючо, по диктаторськи.

Церковні справи.

Ще про целібат і наших богословів.

(З духовних кол.)

Вже пів року минуло, як наші молоді клирики під брутальним і незаконним насильством уступили з духовних семинарій в Станиславові і Перемишлі. В обороні їх станула однодумно вся наша суспільність і сказала на великих вічах своє рішуче слово. Після того пішло до римського престолу представлення від українського світського громадянства, від духовенства, і з окрема від Народнього Комітету, домагаючися охорони запоручених нам через Рим прав. Але настає вже новий шкільний рік, а ми не маємо ніякої відповіди з Риму. Тимчасом накинені нам реформатори ведуть своє діло вперто дальше, не зважаючи на голос всього духовенства і народу. В своїх змаганнях спираються на польський уряд і користають з важких умовин життя, зі загального зубожіння, з усування наших людей з публичних посад, з безробіття інтелігентських сил, з польського numerus clausus, з відсутности рідного висшого шкільництва.

Знаменні під цим оглядом слова одного целібатного достойника: „тепер саме догідна хвиля для переведення у нас загального целібату, — коли для наших молодих людей замкнені всі другі поля і остало лише одно богословія; приложім їм ніж до горла і скажім: вибирайте целібат або не будете священиками“.

В таких обставинах ждали всі, що скаже Рим. Але видно там стираються з собою два напрямки. Офіціяльний Рим не сміє перечеркнути перед лицем світа своїх декретів і зобовязань даних нашому обрядові і церкві. Але крім офіціяльного Риму розжились там також могучі протектори всіляких сторонних інтересів, м. и. й інтересів Варшави.

І саме завдяки тим впливам Рим мовчить. Але наша суспільність добре розуміє ту двозначну політику Риму, звернену на ділі проти нас.

І тому гадаємо, що наші поважні чинники, котрі внесли до Риму представлення про охорону наших прав, не дадуться збути глухою мовчанкою та упімнуться за слушну відповідь; а коли її не одержать, то почнуть висвітлювати перед широким світом дволичність і зрадництво Риму. Та поки справа порішиться, мусимо вже тепер застановитись, що мали би дальше робити уступивші богослови. Передовсім повинні рішучо видержати в своїй постанові і не приймати ярма, яке на них протизаконно накладається, памятаючи, що цим ярмом запропастили би добре право своєї церкви на всі часи. Так само не повинні в цих умовинах вступати у духовну семинарію і нові кандидати.

Коли би рішення Риму навіть так скоро і не прийшло, то якщо ніхто в семинарію не зголоситься, самі наші вперті владики будуть примушені відмовитись від своїх безвиглядних реформаторств. Поки що богослови повинні оглянутись за иншим хлібом. Ми чули, що деякі уступивші богослови доповнили семинаріяльну матуру, одержали учительські посади, можуть ідейно працювати та й стоятимуть матеріяльно краще від духовних.

І щоб не гаяти дурно часу й приноровлюватись до змінених загальних умов життя, добре булоб, щоби наші виступивші богослови перейшли однорічний торговельний курс у Львові (при вул. Корняктів ч. 1, від 5. Х., який відчиняє абсольвентам дорогу до кооператив, кас, молочарства і и. практичних ділянок праці. Як згаданий курс Так і вивчення якогось ремесла, та складення учительської семін. матури могло би стати немало у пригоді богословам, колиб вони й повернули згодом до теольоґічних студій. Не слід пропускати з очей, що по відібранню церковних земель і при тяжкій залежности від світського уряду, матеріяльне як і моральне становище наших священиків стає щораз гірше. Тому богослови, молоді люде, перед якими ще ціле життя, повинні одночасно старатися запевнити собі можливість иншого хліба та одночасно боротися за єдине добро, яке залишається нашим священикам — за право до родинного щастя.

Свій.

Наші мистці за кордоном.

Концерт піяніста ТАРАСА ШУХЕВИЧА в Білгороді.

Білгород, 27. вересня 1925. Повертаючи з над синьої Адрії, виступив наш піяніст Т. ШУХЕВИЧ в Білгороді з концертом, в на якому українські й сербські пісні співала тутешня концертова співачка п. Бошкович-Агатонович. — Для невеличкого гуртка білгородських Українців було це величаве свято, в якому ми пережили незабутньо радісні хвилі, одушевляючись звуками чародійної рідної музики та мистецькою грою шан. піяніста.

Хоч того самого дня концертував тут віденський оперовий тенор, Норвежець Карло Агард Ествіг, рекламований всіми засобами модерної реклями, саля „Станковича“, в якій концертував Т. Шухевич, наповнилася добірною білгородською публикою. Присутній був теж президент міста Білгорода, парляментарні посли, музичні критики ріжних білгородських газет та богато иншої добірної публики.

Піяніста приймала публика заслужено

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ. 2)

ЛАВРІВ.

(Продовження.)

Начерк — студія В. Площанського, була результатом не тільки під кождим оглядом совісної автопсії, але й вислідом уважного перестудіювання жерел, які автор найшов на місці. В першу чергу використав він скомпільований на прикінці XVIII. і в перших роках XIX. в. монастирські дипльоматарі та хроніки, з яких перший п. з. „Protocollum Gestorum in mon. Lawrow“. Pars I. et II. донині збережений в монастирській бібліотеці, а друга „Actorum Monasterii Laurowiensis. Liber“ зберігається тільки в одному, другому томі. Крім цього переглянув Площанський монастирські інвентарі з 1816, 1826 і 1842 року та монастирський „Помяник“. Автор, старим звичаєм, не цитує жерел, з яких користав, і щойно тому, хто з ними познайомиться, стає ясно, на чому оперті відомости подані в його студії.

Описавши природу й етнографію лаврівських околиць, підчеркує автор історичні моменти з життя довколичних сіл — Лінини, Тершова (характеристичні топографічні назви, як гора Старожниця, Вежа, церкву в Тершові мав будувати будівничий старого львівського ратуша — Ганс Блехер з поч. XVI. в.) самого Лаврова-села, якого заложення датується привілеєм Жиґмонта Августа з 1550 р. наданим перемиському владиці Антонієві Радиловському на поселення монастирської служби, Лінини Великої, якої церков сягає традицією аж по 1188 рік, а населення виявляє велику примішку татарського елементу (поляна „Татаринів“, прозвища селян — Кілган, Калмук, Керош і т. п.), Волошинової зі старим церквищем, дзвонами XVII. в. молдавськими традиціями ерекції (голова вола на громадській печатці), Терла, гнізда дрібної української шляхти — Терлецьких, а далі Білича (первісно Волі Стрільбицької) та Стрільбич — гнізда Стрільбицьких.

Переходячи до історії й топографії Лаврівського монастиря, автор цитує псевдо-грамоту князя Льва, якій одначе не силується надати характеру безсумнівної автентичности так само, як в парі з поясненням походження назви Лаврова від князя Лавра, цілє припущення про його походження від грецького слова „лавра“ (монастир). Поминаючи XIV. і XV. вік як темну епоху життя монастиря, з якої не збереглося ніяких писаних відомостей, крім грамоти кор. Волод. Яґайла, що в 1415 р. затверджує „ерекційну грамоту“ надану знов таки князем Львом монастирській тодї церкві в Терлі, переходить Площанський до цілого циклю королівських грамот і привілеїв, які починаючи з XVI. віку значать етапи боротьби монастиря за цілість своїх земель і прав.

На жаль з цілого ряду грамот і фундаційних конфірмацій не можемо аж до XVIII. віку нічого довідатися про те, що цікавилоб нас найбільше, а саме про долю монастирських будівель та їх постепенне мистецьке вінування. Короткі й маломовні вістки помічуються щойно з XVIII. віком. Відтіля довідуємося наприклад, що 1707 р. погорів монастир вдруге від свого існування, що повторилося в 1767 році. В 1770 р. посвячено каплицю в монастирській „трапезі“, відбудованій після пожежі. В 1771 р. почалася „фабрика“ нового монастиря. 1774 р. потерпів монастир від пожежі. В 1781 р. списано все монастирське срібло; тоді ж післано до Львова по архітекта Йоана Шнайдра, якому доручено закінчити будову монастиря. В 1785 р. віддав монастир усе церковне срібло з Лаврова і Білини ваги 60 фунтів і 16 пів лута австрійському фіскусовови, за що дістав облігацію на 1296 ренських і 24 крайцарів. В 1811 р. перенесено старинну ікону Богородиці з Білина до Лаврова та посвячено цвинтарну каплицю (св. Івана Хрестителя). З письма, висланого тогож року ігуменом Голдаєвичем до Митрополита Анґеловича довідуємося, що лаврівський монастир мав колись шість окремих церков: св. Онуфрія, (нинішна головна й парохіяльна), св. Івана Хрестителя (нині серед монастирського кладовища), св. Івана Євангелисти, Чесновища), св. Івана Євангелисти, Чесного Хреста (нинішна-трапезна), Покрови і св. Миколи. Ще до кінця XVIII. віку знесено три з них (Покрови, Миколи та Івана Євангелисти) а три иньші збереглися донині.

Як і в Лобеского так і в Площанського найцікавіщим для нас здається опис головної церкви св. Онуфрія.

Площанський описує її так:

Церква св. Онуфрія при монастирському будинку, камяна під ґонтами, построєна хрестообразно около 1676 р.

(Відки взяв П. цю дату, повторюваню за ним дідтак без застере

й великим одушевленням і симпатією. Оплескам не було кінця. Шан. пініст мусів накладати новими точками та по кілька разів дякувати публиці за пририхильне приняття.

Гру п. Шухевича прийнята критика вже почесно, достойно та відповідно до його великого мистецького таленту. Ось що пише (подаю в скороченні) „Політика", найбільший і найповажнійший білгородський щоденник: „Того вечера наша публика мала нагоду почути перший раз українські народні пісні, Лисенка і инших, які принесли п. Бошковичеви ентузіястичне признання. Пан Тарас Шухевич був дотепер невідомий білгородській публиці. Своєю першою появою і своєю високо мистецькою грою здобув собі нашу симпатію. Надіємося що він не відмовиться приїхати до нас знову та одушевити нас своєю мистецькою грою інтерпретацією, яку не часто приходиться чути. Українську рапсодію Лисенка та „Барсеа" і „Карневал" Гріга виконав п. Т. Шухевич з повною граціозністю небуденного віртуоза. Як акомпаніятор п. Бошкович був незрівнано дискретний".

Фаховий літературно-музичний часопис „Мисао" пише між иншим: „Ми незвичайно вдячні п. Т. Шухевичеві за його концертовий вечір та — на жаль — не можна було його спонукати, щоб другим виступом міг одушевити нашу ще ширшу публику (у більшій салі), яка через непередбачені обставини мала того самого дня до вибору також концерт Есвіга та „Мадам Бетерфлай" в народнім театрі з новою добірною обсадою. Та ми певні, що п. Шухевич до нас знову та — оповістивши скорше свій виступ — дасть нам знову змогу почути його віртуозну гру і знаменитуу техніку, а також і композиції, які так приємно вражають нашу слав'янську душу".

Також і инші часописи похвально висловилися про концерт п. Шухевича. Маємо повну надію, що діждемося ще хвилі, щоби почути його прегарну гру та дякуючи йому за сьогорічний концертний празник — кличемо до скорого побачення.

Іван Будз

З судової салі.

Сензаційна розправа на тлі великоміського багна.

Роман Філясевіч, убийник Ст. Корнеллі перед судом.

Осьмий день розправи.

Вcупереч внесенню обор. д-ра Перацкого, який бажає висвітлення справи пок. Стефануса поки ще лікарі-знавці складуть своє оречення про психічний стан обвинуваченого, проф. д-р. Демяновскі приступає до відчитання звіту 8-тижневих посідів психіятрів однак др. Демяновскі застерігається, що з огляду на запідозріння обвинуваченого у ще одному цілком иншому вбивстві й можливости рафінування мотивів убивства Корнеллі, оречення психіятрів матиме лише академічний і умовний характер, спираючись на недокладних даних. Тому трибунал рішає переслухати спершу д-ра Гуллеса і Пікосінського: що вони знають про звязок між убивством Корнеллі та Стефануса й участь у цій афері якоїсь жінки. Свідок адв. д-р. Гуллес під присягою зізнає, що другого дня розправи вертав з суду в товаристві др. д-ра Остермана й свойого шкільного товариша Пікосінського.

Коли др. Остерман відійшов, Пікосінські висловив перед свідком здивування, чому ані прокуратор ані присяжні судді не піднесуть питання, хто була та жінка, в товаристві якої обвинувачений і пок. Корнелля були в ресторані Мусяловича перед вечером критичного дня. На запит свідка, п. Пікосінські назвав ту жінку: Лемпіцка. Вона буцім то чула, що Корнелля грозив Філясевичеві доносом на нього, як на вбивця Стефануса. Пікосінські просив свідка за дискрецію. Свідок не памятає вже нині цілком певно, чи почув назвиско Лемпіцка чи почув Ломніцка, — на вулиці був туркіт возів і йому могло причутись. Свідок доніс був про цю розмову членові трибуналу радн. Ангельскому, який сказав на те, що вже чув щось про цю справу. Пікосінські не подав джерела своєї інформації. Др. Янкевіч, якого свідок радився, що має робити, запропонував, що він сам зголосить др. Дворніцкому а той усе прокуратурі. Др. Дверніцкі знову радив, щоб Лемпіцку переслухати спершу на поліції, бо на розправі вирветься. Свідок боїться що й Пікосінські заперечить усьому, тому волів би, щоб взагалі Пікосінського не переслухувати. Свідок мав слушність, бо дійсно переслуханий зараз таки п. Пікосінські, емер. старший комісар залізн. твердить (також під присягою!), що взагалі ані не згадував про жадну п-ну Лемпіцку, що розмова торкалася лише газетних версій та що жадних конкретних фактів свідок не наводив. Конфронтація обох свідків не вияснює суперечностей. Оба свідки сильно збентежені, др. Гуллесові — як видно — прикро, що надужив довіря приятеля і втягнув його в неприємну ситуацію, а Пікосінські очевидно хоче за всяку ціну викрутитись. Авдиторію бавить таке видовище і вона голосно демонструє своє вдоволення, але чоловік який сидить на лаві обвинувачених і та третя таємнича жінка, в яких видно є ключ до загадки, пильне слідкують за кожним словом і рухом свідків зі завмиранням серця. Корнеллі й Стефанусові, що близько року лежать вже в могилі — байдуже, чи люде діпнаються хто і за що звів їх зі світа, чи ні...

Внесення прокуратора на відложення розправи відкинено. Знавці-психіятри видають своє оречення. В обвинуваченого не стверджено ані умової недуги, ані жадного такого стану, який виключав би каригідність його вчинку. За те виступають в нього прояви психопата, які слід прийняти як лагодячу обставину. Психопатична конституція обв. походить з дідичного обтяження. Знавці виключають утрату свідомости в хвилині доконання вбивства. Прокуратор ставить внесення на покликання кількох свідків на обставину, що обвинувачений вже нераз допускавсь каригідних вчинків, що зовсім не був перечулений на пункті чести та що весь час слідства поводився незвичайно рафіновано. Трибунал відкинув усі ті внесення, за те прийняв внесення оборони на відчитання анонімного листа до Станіслава Грабского, нинішнього мін. освіти, тоді гол. редактора „Слова польского". Лист датований 18. III. н. р., писаний на фірмовім папері касина дому гри в Монтекарльо. Анонімова авторка твердить, що це вона вбила Корнеллю. Критичного вечора ждала на Корнеллю на личаківському цвинтарі, щоб за суму 100 долярів відобрати в нього її листи й фотографії. Корнелля надійшов у товаристві якогось незнайомого і тому авторка скривалась між могилами. Нараз вона почула голосні слова Корнеллі: „Стріляйся вже, бо треба мені буде ще нині твого револьвера". У страшному зденервуванні вона стріляла — і одночасно стріляв Філясевіч, однак убийчою була куля жінки. Філясевіч утік, а за ним по якімсь часі втекла авторка листу. Вона радить шукати на цвинтарі „з правого боку лавки" за лускою від другої кулі.

Тою останньою нерозгаданою сензацією закінчено доказове поступування. Поставлено присяжним суддям три питання: 1) у напрямку скритовбивства; 2) убивства без премедитації; 3) убивства в афекті, який виключає каригідність.

На пополудневій розправі прокуратор мотивував перше питання і домагався присуду без ніяких злагіднюючих обставин. Заступник родини пп. Корнеллів д-р Дверніцкі звернув увагу на атмосферу деморалізації й неробства, з якої зродився злочин, на затушовування ганебних моментів поведінки обвинуваченого та на толерування його злочинних інстинктів усіма його знайомими з тзв. товариства. Промовець не бачив теж злагіднюючих обставин. Оборонець д-р Перацкі старається доказати невідповідальність обвинуваченого за його вчинок та правдивість поданих ним мотивів злочину.

Присуд.

В суботу в полудне винесено присуд в справі Романа Філясевіча. Суддям поставлено питання в справі скритовбивства і звичайного вбивства. Після короткої наради присяжні судді заперечили девятьма голосами перше питання, а вісьми голосами затвердили друге. Додаткове питання в справі поповнення злочину в афекті, що виключує каригідність, заперечено вісьмома голосами.

Що таке, а не инше буде рішення присяжних суддів, говорено у Львові день передтим.

Прок. Сивуляк домагався при вимірі кари взяти на увагу обтяжаючі обставини. Лагодячими обставинами є молодий вік злочинця, його частинне признання до вини та дегенерація. До цього становища приєднався заступник пошкодованої сторони д-р Дверніцкі. Оборонець д-р Перацкі просить при вимірі кари взяти на увагу лагодячі обставини, а саме: повне признання до вини, афект і загальну повоєнну деморалізацію, якої виявом є його клієнт.

Предсідник трибуналу Антоневіч після короткої наради проголошує присуд, яким Романа Стефана Збігнева Філясевіча засуджено на чотири роки тяжкої вязниці, загострені що кварталу постом і твердім ложем, а в роковини смерти бл. п. Корнеллі ще й темницею. Засудженому враховано до кари слідчу вязницю від 9. лютого до 3. жовтня н. р. Засуджений прийняв присуд. Прокуратор і оборонець застерегли собі три дні до надуми.

Так скінчилася гомінка у Львові розправа на підкладі великоміського багна.

жень?) Вона на 20 і дві треті сяжня довга в 7 і дві третих сяжня широка, освітлена 17 вікнами; при вході має великі, подвійні двері а по боках двоє малих. Каплиці по обох боках — Благовіщення і Розпяття з підземними гробницями. За головним престолом ризниця. Над церквою мала вежа з дзвоном і шість гарних копул з залізними хрестами. Середню копулу покрито 1875 р. цинковою бляхою. Всі иньші копули ще під гонтами. В церкві та її каплицях є більше вівтарів, з яких головний вівтар св. Онуфрія виконаний 1750 р. різчиком Андрієм Беринковичем зі Судової Вишні.

Далі вичисляє Площанський ктиторів храму, похованих в його підземелях. З усіх їх застав іще автор в підземелю під каплицею Розпяття дві домовини з останками владик Винницьких, як каже „в дуже сумному стані", бо залитих водою.

Відтак виnотовує Площанський кілька замітнійших імен з „Помяника" (1601) та перечислює кращі стародруки і рукописи, збережені в монастирській бібліотеці на церковний хорах.

Описавши церкву, згадує автор дзвіницю біля неї, на якій був вже тоді ушкоджений годинник і шість дзвонів, вилитих після пожежі 1707 року.

Про цвинтарну каплицю св. Івана говорить Площанський що вона побудована за ігумена Маріяна Говинського, має 7 і одну трету сяжня довжини в 4 і одну трету сяжня ширини, 7 ократованих вікон та одні подвійні й одні посдинчі двері. В середині головний вівтар з іконою св. Івана і побічний з іконою Богородиці.

Описавши кількома словами сам монастир, побудований в один поверх в виді квадрату з 18 келіями, та поміщенням для нормальної школи, переходить Площанський до опису монастирський забудовань.

З монастирських інституцій вичисляє Площинський основану 1789 р. нормальну школу, яка числила тоді 30—40 учнів, згадує неістнуючий вже тоді конвікт для шляхетських дітей з XVIII. в. та істнуючий донині відділ василіянського „богословія і любомудрія", на якому в 1741 р. вчився пізнійший львівський владика і київський митрополит Атанасій Шептицький.

(Продовження буде).

Зачинення монастиря Кармелітів?

„Дз. людови" повідомляє, що з причини злочину убивства в монастирі Кармелітів у Львові, монастир цей мають зачинити. З ігумена монастиря о. Бряка, тому що він також не без вини, зняли священичі свячення. Згаданий часопис у звязи з замкненням монастиря пише, що великі монастирські забудування слід тепер переміняти на жіночу школу. Тою справою повинні зайнятися власти і посли, щоби діждатися, аби монастирські мури сповняли пожиточне завдання.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа сх. воєвідств і нац. меншостей.

Небаром пічне працю секція для східних воєвідств і справ нац. меншостей при політ. комітеті ради міністрів. Секретарем секції буде Забєжовскі.

Буджет на 1926 р.

Польський уряд вніс 3. X. до сойму скарбовий закон з прелімінарем на 1926 р. Скарбовий закон означує звичайні видатки на 1.611,172.765 зол., надзвичайні видатки на 235,825.720 зол., разом 1.846,998.720 золотих.

Конферція в Льокарно

5. X. зачалась конференція в Льокарно. Польща й Чехословаччина будуть виключені від нарад над ренським пактом. Чемберлен виїзжаючи до Льокарно заявив журналістам, що „наради в Льокарно мусять вплинути на уложення відносин в Европі. В нарадах торкнуться таких важних подій, що англ. нарід повинен бажати їм успіху, але не повинен занадто багато вимагати й очікувати". Ч. сподіється, що до 12 днів буде назад у Льондоні. Бенеш заявив, що справа миру в Европі може бути лише тоді полагоджена, коли буде запевнена співучасть СРСР. у цьому ділі. Погляди Німеччини й союзників не так ріжняться щоби годі збудувати міст між ними. По конференції в Льокарно утвориться нове положення: 1) закінчення франц.-бельг.-німецького договору, який вне можливлюватиме війну між тими державами, 2) заключення арб. договору між Францією, Бельгією, Чехословаччиною й Польщею з одного та з Німеччиною з другого боку, 3) вступлення Німеччини до С. Народів.

4. X. прибули до Льокарно Чемберлен, Шіяльоя. Пополудні були приватні наради з Чемберленом. Канц. Лютер і мін. Штреземан прийняли представників загр. преси. Канцлер зазначив, що зїзд цей важний для всього світу. Слід узяти під увагу, що часть Німеччини ще окупована, Німеччина розброєна, а сильні сусіди збояться. Штреземан говорив про побут Чічеріна в Берліні. Ч. дійсно хорий але як дипльомат не міг здержатися від політ. розмов. У Берліні обговорили з Ч-ом усі важні справи головно ж економічні. Осягнули порозуміння в справі торг. договору. То важне, бо то перший договір капіт. держави з рад. союзом. Договір не є ніякою сензацією, бомбою киненою день перед конференцією в Льокарно. Є ріжниці між Німеччиною і СРСР. щодо С. Народів і безпеки. Нема сх. або зах. політики Німеччини, є лише загальна політика, яку годі вести без СРСР., без числення з ним. Чи конференція в Льокарно є вступною чи оконечною, це залежить від поступу її праць.

Пропозиції Чічеріна Штреземанові.

„Матен" повідомляє з Берліну, що Чічерін предложив Штреземанові поширення рапальського договору, колиб конференція в Льокарно не принесла Німеччині успіху. На думку часопису йде тут про заключення військового союзу, котрий в разі потреби обняв би й Італію а навіть Польщу. Деякі німецькі промисловці є прихильні до тої пропозиції, за те військові і політичні провідники є її противні.

Туреччина готовиться до війни.

Турки горячково скріпляють твердині в районі Дарданелів. Німецькі техніки працюють у фабриках дітаків. Турецький генеральний штаб заявляє, що Туреччина розпоряджає добре вишколованою міліоновою армією. Англійська фльота одержала приказ сконцентрувати всі боєві кораблі на східній часть Середземного моря.

Памятайте! Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Інж. Юліян Павликовський.

В обороні рідної землі.

(Докінчення.)

Підчеркуємо, що строге приміненння до тепер обовязуючих аграрних законів в Польщі не дозволяло би, коли взяти на увагу аграрний устрій українського села, на спроваджування кольоністів у перенаселену аграрну українську країну з промисловою густотою населення, на якій около 80 відсотків істнуючих тепер господарств є халупничими господарствами, отже карловатими і малоземельними, економічно несамостійними. На їх усамостійнення замало всеї землі, яка є в розпорядженню поміщиків і держави.

Гакатистична Прусія видала, почавши від 1886 року, низку протипольських аграрних законів і за це стрінуло її обурення всього культурного світу. Прусія ішла в боротьбу з відслоненим чолом —

Прусія, яка точно придержуваася кольонізаційних протипольських законів — і Поляки Познаньщини та Поморя могли через те докладно знати, яка їм грозить небезпека, — не виграла у боротьбі з польським народом. По 27-ми роках праці пруської кольонізаційної комісії білянс землеволодіння Німців і Поляків виказав надвишку 96.000 гектарів по стороні польського народу, хоч до 1913 року Прусія скольонізувала німецьким елементом 307.000 гектарів польської корінної землі. Надвишка білянсу можлива була одиноко через те, що Прусія не обмежувала обороту селянськими грунтами і польський селянський робітничий елемент шляхом викупу німецьких селянських господарств, перечеркнув зазіхання Пруської кольонізаційної комісії. В сучасній Польщі це неможливо, бо і оборот селянськими грунтами залежний є від затвердження Окружного Земельного Уряду, який не затверджує контрактів купна землі, як що її продає Поляк, а купує Українець.

Вже з початком 1919 року намагалася Польща переконати антанту про необхідність прилуки Західно-Українських земель австрійської займанщити до Польщі.

З початком лютого 1919 року зійшовся Варшавський Сойм-Конституанта. Начальник держави Иосип Пілсудскі, отвираючи його, приневолений був у своїй промові торкнутися земельної справи і вчинив це по майстерськи. Перед очима зоркої Антанти блиснув він успокоюючою фразою, що: „Земельна реформа в Польщі буде переведена в дусі великих демократій Заходу". Дійсні демократії Заходу не признають кольонізації.

Всеж таки високопарна отся заява не здержала Сойму Конституанти, почавши від 3. червня до 10. липня 1919 року, вести соймову дебату, яка узмістовлюється в ядернім висказі проводника Пяста Вінкентія Вітоса, що аграрна реформа є тому конечна, щоби „креси" скольонізувати, бо на Сході може трівко означити межі Польщі тільки плуг польського хлопа, і у висказі лідера вшехполяків Станіслава Грабского, що „кольонізація кресів" є тому конечна і лідичі не можуть валити аграрної реформи, бо українська земля віддана в руки польского хлопа створить на українських землях сильний польський, селянський стан, який заллє „кресові" міста і їх спольонізує". Отсе становище ярко малює, з якою метою переводить Польща аграрні реформи на „кресах", на яких досі ні село ні місто не є польське. Отсі переконуючі аргументи допровадили до відомої соймової ухвали з 10. липня 1919 (в голосованню було 182 проти, а 183 за), яка то ухвала вирішила засади проведення аграрних реформ, не торкнувши зовсім справи кольонізації, щоби не дразнити мирової конференції в Парижі, на яку в тім часі дійсно мала вплив велика демократія заходу. Тодішня Польща задоволилася лишень внутрішньо ясно усталеною думкою про необхідність кольонізації на „кресах", яку то думку передала польському громадянству через Головну Земельну Комісію і через авторизовані нею приватні парцеляційні польські інституції, поручаючи їм переводити аграрні реформи на українських землях „в мисьль тенденції ухвали рольней". Тенденція виходила з соймової дебати і узмістовлювалася в короткім слові: „Кольонізація українських земель кольоністом з етнографічних межах Польщі".

Всеж таки Сойм Конституанта бажав закріпити свої тенденції в державній установі і законом з 2. серпня 1919. переляв на Раду Міністрів право — видати розпорядок зі силою закону про оборот землею. Такий розпорядок вийшов дня 1. вересня 1919 року і знова Рада Міністрів по майстерськи провела його, вихісновуючи

Краєві Комісії для обороту землею, які увійшли в життя силою колишнього цісарського розпорядку з дня 9. серпня 1915. В. з. д. Ч. 234. — Назверх виходило, що не твориться ніякого кольонізаційного уряду — внутрі надано тим комісіям дійсно права кольонізаційної влади,. Хоч поавстрійські комісії для обороту землею відносилися виключно до обороту рустикальних (селянських) земель, та Рада Міністрів надала їм право нормувати оборот так званої табулярної власности, то є поміщицьких маєтків. Всі трансакції купна-продажі поміщицьких маєтків вимагали затвердження оттих комісій і з правила не затверджувано купна поміщицької землі через Українців. У слід за тим розпорядком і розпорядком „презеса" Головної Земельної Комісії у Варшаві з дня 28. жовтня 1919, авторизовано богато приватних польських банків для переводження парцеляції поміщицької землі, не творячи безпосереднього державного апарату для кольонізації.

На жалоби Українців відгукнулась Антанта. Завдяки становищу комісії Камбона, яка укладала статут провізоричної прилуки Галичини до Польщі, вставлено до цьогож статутуту згідно з пропозицією підкомісії, яка працювала під проводом генерала Леронда, постанови, якими вирішенне земельного питання в статуті про провізоричну прилуку Галичині до Польщі з дня 20. листопада 1919 року передавано законодатному тілові Галичини (артикул 12 і 13) і виразно заборонено у Галичини переводити систематичну кольонізацію елементом, який походить з поза її меж (артикул 9). У грудні цього року удалось Польщі відложити справу вирішення Східної Галичини і кольонізація поплила з весною цього року повним річищем. Хоч соймова ухвала з 10. липня 1919. говорила про творення економічно-самостійних господарств, наділювано польських кольоністів дрібними 3 до 4 гектаровими господарствами, щоби наводнити Галичину в найкоротшому часі польським елементом і приготовити її до... сподіваного плебісциту.

Колиж український народ через своє легітимоване заступництво жалувався перед Мировою Конференцією на кольонізацію Східної Галичини, вказуючи на міжнародні трактати (артикул 91 Сен Жерменського трактату з 10. вересня 1919 року) і на мандати мирової конференції про окупацію Галичини з дня 25. червня і 11. липня 1919 року — то президент Головного Земельного Уряду у Варшаві видав 1. мая 1920 року парцеляційну інструкцію (гляди „Монітор Польскі" ч. 144 з року 1920), В артикулі 6 буква ф), приписує вона що парцеляційні пляни мусять обіймати між иншими „виділення грунтів на скріплення карловатих господарств, які межують безпосередно з парцельованим обєктом".

Для обзнакомленого з українськими аграрними відносинами така постанова парцеляційної інструкції виглядала, що Польща відступає на це від кольонізації, а допускає тільки сусідську парцеляцію, з якої отже скористає місцеве в чотирох пятих не заспокоєне землею селянство. В практиці виглядало це зовсім инакше.

Рік 1920 був одним з найінтензивніщих років кольонізації, аж доки не надтягнули хмари зі Сходу. Совітська армія приневолила Сойм поспішно занятися земельним питанням.

Дня 6. липня 1920 року ухвалено закон про утворення повного державного кольонізаційного апарату. Крім Головного Земельного Уряду покликано до життя Окружні і Повітові Земельні Уряди та утворено при них, а також і на селах Земельні Комісії і законним шляхом забезпечено в тих комісіях місце тільки для Поляків, бо хоч і сказано, що господарські установи висилають до них своїх делеґатів, то Українців не покликано. На основі закону з 6. липня 1920 року зліквідовано до решти компетенцію Повітових Комісій для обороту землею, які полишила колишня Австрія (цісарський розпорядок з 9. серпня 1915), бо в склад їх входив відтепер польський повітовий земський комісар зглядно делеґат Окружного Земельного Уряду, який мав право спротиву проти рішень і поавстрійської земельної комісії при повітовім суді і тим самим навіть оборот рустикальними (селянськими) землями залежав відтепер виключно від самоволі польського державного урядника, який не допускав, щоби земля, яка була в посіданню римо-католицьких хлопів, переходила в руки греко-католиків.

Большевицька гроза всеж таки веліла польському правлінню і соймові рахуватися з настроями села.

Земельний закон, ухвалений Соймом під натиском війни з большевиками в день 15. липня 1920 року в артикулі 29. признає в другій черзі першенство купна дідичівської землі „працовніком рольним (службє рольней, безрольним і малорольним), позбавьоним праци пржез парцеляціє, ораз власціцельом карловатих господарств безпосьредньо сонсядуйонцим з парцельованим фольваркем". В сполуці з артикулом 27. згаданого закону, виходило ясно, що з огляду на аграрний устрій „кресів", в яких переважають карловаті господарства і в яких більше як девять десятих села доробляє на свій прожиток працею на розлогих двірських ланах, (що при звиш 900.000 гектарах безлісної площі належали тільки 1961-ій поміщицькій родині), Польща допустить тільки сусідську парцеляцію і творення самостійних господарств для галицького рільного пролетаріяту.

По „Cud nad Wisłą" скоро призабувся аграрний закон з 15-го липня 1920., виданий під натиском оперуючої близько Варшави і в Галичині кавалерії Будьонного.

І віджили в двацятому століттї державні резони римської держави з кінця республики і початків цісарства. Двацятий вік — в добі Права Нації — має знова „сенатське військо" Суллі. Як за Помпея, Юлія Цезаря і Октавіяна Августа наділюється землею військових з польської армії, без огляду на їх степень і органічну звязь зі землею. Земля попадає в руки осіб, які на ній ніколи не працювали, а місцевому населенню чорна нужда заглядає в очі і свою радить раду. 367.000 гектарів української, білоруської і литовської землі забрало „сенатське військо" двацятого століття. Люде, необізнані зі земельною культурою марнують землю. Самі Поляки стверджують, що земельна культура на „кресах" у військових кольоніях упадає, що військова кольонізація компромітує Польщу (Кароль Валігурскі: „Значенє паньствовей реформи рольней на Волиню" — Луцк, 1921). Але військова кольонізація ведеться, бо на „кресах" видно потреба удержати узброєного військового кольоніста.

По славетнім скуманню Вітоса з ендецією і по так званім лянцкоронськім пакті — внесено було у соймі новий законопроект про аграрну реформу. Він повернув у комісію в жовтні 1923 року. Одначе сліди його находимо у нинішному польським Соймом і Сенатом дебатованому проєкті. 444-о членний Сойм, при комплєті 290 послів, не зважаючи на рішучий протест Укра-

їнського і Білоруського Клюбу, ухвалив 200 голосами новий законопроєкт про кольонізацію. Стоячи в обороні поміщиків, посол Строньський заявляв, що при такім компліті і при такім висліді голосовання входить він до Сенату з „бременем безправства". Не в способі його ухвалення, але у своєму змісті є він безправством. Законопроєкт носить в собі грозу дальшої кольонізації українських, білоруських і литовських земель, він намагається близько 2.000.000 гектарів безлісної площі дідичівських господарств на етнографічній і історичній території українського, білоруського і литовського народу, передати цивільному і військовому кольоністові, під неоспоримою диктатурою міністра рільних реформ (артикул 45 і 50 законопроєкту).

Український нарід знає вже по шестилітній кольонізаційній практиці, як розуміти данайський дар артикулу 50-го. В нім говориться вправді, що парцельовані обшари мусять бути ужиті передовсім на доповнення господарств поблизьких сіл, а опісля на творення нових самостійних осад — але рівночасно міністер рільних реформ може, в залежности від господарських стосунків дотичної місцевости, призначити маєток тільки на творення нових самостійних осад. Аж надто добре знаємо, що при переводженню парцеляції дотепер не грав на українських землях ніякої ролі господарський стан українського рільничого пролєтаріяту. Колиж обов'язуючі дотепер аграрні закони в стислім їх примінюванню, як водиться в правових державах, не допускали до кольонізації, а кольонізація не зважаючи на те велася а згідно з інструкцією Земельного Уряду тільки для ока продалося в Галичині українським селянам за дорогі гроші около 10.000 гектарів землі (це є коло пять процент землі, на якій переведено кольонізацію), то диктатура міністра рільних реформ, за якім буде стояти закон, може принести тільки кольонізацію.

закон з 26. вересня 1922 про підстави воєвідського самоврядування, а зокрема самоврядування на території воєвідств станиславівського, львівського і тернопільського. В законі тому в артикулі 21. Польща проголосила світові, що на території згаданих воєвідств не єпровадитиме кольонізації. Заповіла теж в артикулі 22. пошановання прав української мови, в артикулі 9 шкільну автономію, а артикулі 24 український університет.

Білянс кольонізації українських земель на 1. І. 1923.

Білянс польської кольонізації українських земель, на перший січня 1923 року*), представляється ось як:

скольонізовано в Галичині около 200.000 гектарів галицької землі. По думці закону про військову кольонізацію окраїн з 17. грудня 1920 року, перенято під військову кольонізацію на Поліссю кругло 133.000 гектарів, на Волині кругло 112.000 гектарів. Разом на українських землях около 245.000 гектарів землі. Колиж взяті на увагу воєвідства: Білостоцьке (20.000 гектарів), Виленське (24.000 гектарів), Новгородське (78.000 гектарів), то на окраїнах забрано під військову кольонізацію, разом 367.000 гектарів.

Загалом віддано під кольонізацію з української землі 445.000 гектарів, а разом з землею Білоруською і Литовською 567.000 гектарів.

Кольонізація Галичини розпочалась осінню 1919 року, а військова кольонізація земель весною 1920.

Протягом трьох років вспіла Польща скольонізувати площу 567.000 гектарів.

Пруська кольонізаційна комісія вспіла на протязі 27-ми літ (1886—1913) скольонізувати в Познанщині і Західних Прусах кругло залєдви 307.000 гектарів землі. В річній пересічи припадає на пруську кольонізацію 11.370 гектарів.

Річна пересіч кольонізації польської на українських, литовських і білоруських землях, виносить 189.000 гектарів, отже Польща розвиває кольонізаційну діяльність

зі сімнайцять равів більшою силою чим колишня Прусія на землях корінно польських.

*) В році 1923 кольонізація заломилася з причини господарського положення Польщі.

Таблиця III.

Польська військова кольонізація українських, білоруських і литовських земель (стан з 1. січня 1923: кругло 367.000 гектарів)

(Виказ повітами)

Ч.	Західна Україна: кругло 245.000 гек.				Білорусь і Литва: кругло 122.000 гектарів					
	Волинь	в гектарах	Поліся	в гек.	Біло-сточчина	в гек.	Новгород.	в гек.	Вилен щина	в гек.
1	Дубно	10.681·7	Берестє н/Буг.	6.131	Гродно	10.316	Баранович	8.551·25	Дуниллов.	6.554
2	Горохів	6.052	Дорогичин	8.164	Волковиск	9.62[illegible]·4	Ліда	14.642·50	Дісна	9.150·06
3	Ковель	18.179	Камінь Кош.	14.031	—		Несвєрж	6.345·20	Вилейка	8.444·50
4	Кременець	16.333·4	Кобрин	6.223			Новгород.	9.534·13	—	
5	Любомль	10.174	Коссів	7.908			Стовбці	5.647·2		
6	Луцьк	16.180	Лунинець	37.827			Слонім	10.320·94		
7	Остріг	4.103	Пинськ	15.321		—	Воложин	2·285·90		—
8	Рівне	19.754·4	Пружани	5.421			Проча	20.572·88		
9	Володим.	10.236·8	Сарни	32.030						
	Разом	111.694.4	Разом	133.056	Разом	19.939 4	Разом	77.900	Разом	24.148·56

„Благодати" сподіваного кольонізаційного закону.

Останньо в польському соймі і сенаті дебатований законопроєкт про переведення аграрної реформи є, стисло взявши, законопроєктом про парцеляцію і кольонізацію. Так і назвала його соймова комісія для аграрних реформ, предкладаючи свій проєкт, через провідника комісії Яна Морачевського (P.P.C.), в день 18. червня ц. р. в соймі.

Вже в арт. 1. законопроєкту заповідається, що зміна аграрного устрою Польщі буде переведена в першу чергу шляхом творення нових самостійних господарств. Тим самим вже арт. 1. заповідає всупереч аграрним відносинам на західньо-українських землях, продовження кольонізаційного походу польського елєменту на схід, без огляду на те, що економічне положення тих земель вимагає проведення сусідської парцеляції поміщицьких ґрунтів між місцевих селян. Вправді арт. 50. соймового законопроєкту каже, що парцельовані поміщицькі маєтки мають бути ужиті передовсім на доповнення карловатих господарств сусідних сіл, та варшавський Сенат вже вніс поправку до цього артикулу, счеркуючи і так ненадійне слово „передовсім", яке заповідало сусідську парцеляцію. Ненадійне воно було тому, що той самий 50 арт. в другій частині першого уступу, як вже було вгорі сказано, давав змогу міністрові рільних реформ „залежно від господарських стосунків даної місцевости призначити парцельований маєток тільки на кольонізацію". З дотеперішньої практики бачимо, що господарські стосунки поза польською етнографічною територією не грають в міністерстві рільничих реформ ніякої ролі. Статистичні викази цивільної кольонізації за рр. 1919—1922, як знаємо, далеко неповні, — як що маємо на увазі кольонізацію окраїн — кажуть нам офіційною мовою, що на 363.000 га. на корінно польських землях парцельовано кругло 100.000 га. значить в міністерстві реформ рільних всевладно панує тенденція приспішення кольонізації

Міністерст. иде послідовно шляхами вказаними вшехпольським послами, які устами Яна Заморського вже в 1919 році домагалися признання першим кольонізаційним тереном Галицько-Української землі.

На основі нового законопроєкту, парцеляція і кольонізація має відбуватися виключно під кермою міністра аграрних реформ який вивінуваний в тому напрямі у диктаторські права.

Так звана польська аграрна реформа зберігає приватну власність рільних господарств і вводить перевласнення великої поміщицької власности, зберігаючи за поміщиками індивідуальне посідання безлісної площі в межах 60—180 га. Варшавський Сенат підніс межі індивідуального посідання на окраїнах до 400 га. Виїмково більше землі можуть задержати упромисловлені рільні господарства, а також господарства годівельні і насінничі.

Щорічний контінгент призначений під парцеляцію і кольонізацію має виносити 200.000 га. Контінгент цей назначує Рада Міністрів, добираючи землю з поодиноких повітів. Правилом має бути приватна парцеляція, ведена з уповноваження міністра аграрних реформ, через самих властителів або через інституції.

Державну парцеляцію мали би вести Окружні Земельні Уряди і Державний Земельний Банк іменем Міністра аграрних реформ.

Якщо шляхом приватної парцеляції річний контінгент землі до кінця календарного року не буде вичерпаний, то міністер земельних реформ приступає в січні слідуючого року до списання тих маєтків, які будуть примусово викуплені. Одначе примусовий викуп переводиться аж тоді коли списані маєтки не будуть розпарцельовані до 1. грудня того календарного року, в якім їх призначено на примусовий викуп. По 1. грудня слідує оцінка маєтку. З усталеної ціни складає міністерство земельних реформ у руки власника згідно до депозиту 75 прц., бере маєток в посідання і заряджує вписи права власности на користь державного Скарбу.

Засади оцінювання вартости маєтку лишаються ті самі, які обов'язували при усталюванню вартости недвижимостей для маєткового податку (Розп. Мін. Скарбу з 15. листопада 1923, В. з. д. ч. 123, поз. 996). Зважившии, що територія Польщі поділена на 5 округів, а в кождім окрузі назначено 4—5—7 кляс, для ріллі буде 35 засадничих ставок, для сіножатей 25, а для пасовиск 20. Найвища ставка виносити буде при ріллі 900 зол., при сіножаттях 1200 зол. а при пасовисках 600 зол. за гектар. Оцінку землі мають переводити окружні земельні комісії на основі опінії кляснфікаційно-оціночних комісій. Від оречення окружної земельної комісії прислугує відклик до цивільного суду, при чому сторона має подати дані про те, що засади оцінювання не були згідні зі засадами, принятими в законі про кольонізацію і парцеляцію.

Виплата відшкодовання переводиться після вибору міністра скарбу — в двоякий спосіб. Власник одержує відшкодовання: або в паперах 5-типроц. земельної ренти по урядовім курсі, але не низшім як 70 за 100, або половину відшкодовання одержує в готівці, а другу половину в листах згаданої земельної ренти. Одначе одержує їх після їх номінальної вартости з тим, що листи останугь через 5 літ в депозиті держави.

Виплата відшкодовання послідує в двох ратах вище наведенним способом, при чому 75 прц. оціненої вартости має одержати власник при віддачі вивласненого маєтку в посідання держави, а решту, то є 25 прц. при оконечнім усталенню вартости відшкодовання. Одначе від хвилі обняття маєтку державою ростуть від решти ціни відшкодовання відсотки у висоті 5 прц. річно.

Справа сплати відшкодовання подана нами на основі ухвали сойму. Сенат робив у способі виплати відшкодовання далекойдучі зміни. Одначе міністер Скарбу і міністер земельних реформ виступили в Сенаті проти змін а за задержанням арт. 31. в соймовій редакції.

При вивласненню права гіпотечних вірителів вкорочено. Гіпотека не відповідає вірителеві за його претенсію в цілости. Після арт. 26. — з хвилиною правосильности примусового викупу, — відповідає дежава за гіпотечні вірительности тільки до висоти правосильного відшкодовання за примусовий викуп. За решту вірительностей, не покритих сумою відшкодовання, відповідає власник тільки у такому відношенню, в якому находиться оцінка оставшого при ньому земельного маєтку до оцінки решти маєтку примусово викупленого.

На основі законопроєкту землю можуть набувати в Польщі — горожане польської республики, яких головним званням є рільництво або огородництво, або які докажуть, що є фахово підготовлені до повищих звань. Можуть набувати землю і рільничі кооперативи, члени яких відповідають повищим умовинам. Ґрунти виділені на громадські потреби, шкільні, здоровельні, церковні і инші публичні та суспільні, а також промислові цілі і взагалі нерільничі цілі можуть набувати як фізичні так і правні особи.

Від закупна землі виключені особи, засуд

за простутки проти польської республики, якщо присуджена кара була вища від двох років.

Землі виділені з дібр т. зв. мертвої руки, чісля соймової ухвали, мали піїти на парцеляцію тільки між особи приналежні до того віроісповідання, в руках якого находилися добра мертвої руки. Отсей останній уступ арт. 51 ухвалив сойм по сецесії українських і білоруських послів. Польська преса звеличала цю ухвалу як акт надзвичайної толєранції. Одначе знаємо, що на Західній Україні велика власність церковусіх віроісповідань виносить кругло 155.000 га. В переважній части становлять її ліси. З церковного запасу землі мають бути покриті земельні наділи самої церкви. Коли зважимо, кілько косцюлків насаджено без нажитого вивінування на українській землі і що косцюлки ті тепер будуть вивінувані, то з церковного запасу землі, який остане, ледви чи можна би було заспокоїти земельний голод навіть найменшого галицького повіту. Жест толєранції тревав отже коротко. Варшавський сенат зчеркнув ухвалу сойму.

В арт. 52 признає законопроєкт серед рівноквалїфікованих кандидатів першенство на закупно землі в такому порядку: 1. арендаторам і офіціялістам парцельованих маєтків; 2. Заслуженим жовнірам і інвалідам тільки польської армії і польських добровільних формацій; 3. родинам по них (вдовам і сиротам); 4. абсольвентам рільничих шкіл; 5. польським політичним емігрантам з чужих держав.

Усталивши ось так чергування кандидатів, які дотепер не були земельними власниками, признає 52 арт., що в тих категоріях буде узгляднена „людносьць сонсядуйонцих всі". Як це розуміти, тяжко збагнути, бо серед повищих категорій годі добачити „людносці" а видно поодиноких тільки мешканців сіл.

Найвищі межі індивідуального посідання ново-закупленої на парцеляції землі, або докупленої до своєї управильнює арт. 49, який каже, що господарська одиниця взагалі не повинна перевисшати 20 га, а в воєвідствах поліськім, волинськім, білостоцькім. новгородськім і в гірських повітах — 35 га землі. Площа огородничих господарств не повинна перевисшувати 5 га. Площа ремісничої парцелі 1 га, а площа робітничої або урядничої парцелі 2 га.

За окремими заходами жидівського клюбу в варшавськім соймі законопроєкт забезпечує судьбу арендаторів і фільварочної служби. Окремі заходи Жидівського Кола стануть нам зрозумілі, коли пригадаємо собі, що в самій Галичині на 1908 рік з 3.483 двірських обшарів майже половина (1.620) була в аренді. А серед арендаторів, як пише Буяк у своїй „Галіції", 783 аренди припадало на Жидів (було це 54% арендованої площі). Для обзнакомленого з пануючими по польських дворах відносинами не буде дивно, коли згадаємо, що серед двірських офіціялістів находилося поважне число Жидів, як напр. ґоральників, рахмістрів а навіть економів, Для них то Жидівське Коло намагається забезпечити земельні наділи, щоби отсим шляхом не тільки вратувати, але і піднести стан жидівського землеволодіння на українських землях.

Жиди і земельна реформа.

Для прояснення жидівського стану посідання пригадаємо, (на основі жидівських інформацій), що їх велика земельна власність в Польщі виносить понад 400.000 га разом з лісами. Виносить це 4·5 проц. великої земельної власности в Польщі. В сумі земельних власників Жиди становлять 7 проц. Отсі вірні цифри кидають своєрідне світло на офіційну польську статистику, яка в 1921 р. нарахувала за Жидами несповна 155.000 га землі, то є 1·6 проц. зі загалу великої власности. В самій Галичині є в посіданню Жидів поверх 300.000 га., на Поліссю поверх 51.000 га, на Волині поверх 6.500 га. В Галичині і на Поліссю жидівська земельна власність має переважно лісовий характер, хоч на галицькім Поділлю є розлогі чисто рільні жидівські маєтки. Супроти такого розділу катастральних культур жидівські землевласники є в силі не тільки вратувати дотеперішну свою безлісну площу, але коли землю одержать жидівські арендатори, (а їх тепер удвоє більше чим до війни), і офіціялісти, то безлісне землеволодіння Жидів на Західній Україні тільки зросте.

З отсих обговорених нами вгорі постанов законопроєкту ясно, що колиб вони стали правосильними, то кольонізація західньо-українських, білоруських і литовських земель поплила би повним річищем. Польські кольонізаційні ватії найдуть сильне оперття в державних кольонізаційних урядах і уповноважених до парцеляції польських суспільних установах. Патронувати кольонізації буде диктатор-міністер земельних реформ.

Обіцянки і дійсність. — Польські хлопи і кольонізація.

Так здійснюються обіцянки премієра Падеревського. В часі дебати над засадами земельної реформи в 1919 році проголосив він з соймової трибуни, що при демократизації землеволодіння в Польщі „всім хлопам не станеться кривда".

Дотеперішня практика польського уряду і законодатних тіл є пророчистим коментарем до ноти польської делеґації, підписаної Романом Дмовским, а врученої Мировій Конференції в Парижі в 1919 р. на руки її провідника француського премієра Клємансо. В ноті цій Роман Дмовський арґументує потребу прилуки Галичини до демократичної Польщі інтересом самих... Українців. Після отсеї ноти мали Українцям признати у демократичній Польщі всі політичні, національні і господарські права, а „земельна реформа мала знести ненормальний поділ землі в хосен місцевого трудового народу значить Українців.

Від 6 літ переводиться земельну реформу. Переводиться її після рецепти провідника польських куркулів, голови польського сторонництва людового „Пяст", Вінкента Вітоса. Дня 7. червня 1919 р. мотивував він потребу аґрарної реформи ось як: „Ми розуміємо справу земельної реформи ось так: як великий буде наш зиск землі (добутий через скольонізування поміщицьких маєтків польським хлопом) так велика буде і наша Польща. Аґрарну реформу вважаємо не лиш питанням господарсько-суспільним, але великою державною і національною проблемою, розвязка якої розширить границі нашої вітчини. Кілько землі в руках польського хлопа, тільки й вітчини".

Головний референт аґрарної реформи, — пізнійший головний подвижник польсько-большевицького трактату в Ризі, яким прилучено до Польщі Холмщину, Волинь, Підляше і Полісся,—посол Ян Домбский дня 7. липня 1919 р. висловив такий свій погляд на земельну справу: „На східних окраїнах (себто у нас, на Білоруси і на Литві) мусимо допровадити до того, щоби велика земельна власність якнайскорше щезла, та була розпарцельована між хлопів, бо показалось, що хлоп творить собою таке сильне забороло, якого не може знищити ніякий ворог". Про якого хлопа думав людовий посол Ян Домбский, виходить це з його поглядів, уміщених на шпальтах варшавського „Роботніка" (ч. 209. з 1919 р.). Нарікає він там на похибку польських земельних магнатів, які вдоволялися панщиною і наємною працею туземця (зн. Українця, Білорусина чи Литовця), а не поселювали на своїх розлогих ґрунтах польських селян з громадським почуттям, і тепер (1919 р.) „Польща мусить жахатися плєбісциту на землях окраїн і побоюватися того, що американські капіталісти і нафтярі відмовлять Польщі права на Галичину".

Речник людової партії посол Ян Стапіньский висловив такий погляд: „Щоби землю зберігти по віки-вічні для Польщі, мусимо старатися, щоби земля як найскорше перейшла в руки польського хлопа".

Польська суспільна установа „Ziemia nasza" під проводом Володислава кн. Сапіги предложила варшавському соймови меморіял: „Про забезпечення польського характеру Червенської Землі (то є Галичини)". В меморіялі тому читаємо між иншим: „Звертаємо увагу, що коли земельна справа в Польщі є одною з найважніших, — то тут на окраїнах, на Землі Червенській є вона справою життя і смерти польщини. Тут земля в польських руках є не тільки рільним обшаром, але заразом опорою польщини і варстатом національної роботи. Колиж польському поміщикові має бути наложений обовязок віддання землі, то обовязок той може торкатися виключно і одиноко віддання її польському хлопові, щоби обидва — польський поміщик і польський хлоп — спільно стояли на сторожі окраїн і не допускали до занепаду польщини". Меморіял цей підписали крім кн. Сапіги і вшехпольських послів, також одні з найстарших і найбільше відомих людових послів — Бойко і Среднявский."

З отсих голосів найвизначнійших польських хлопських послів повинні українські селяне виробити собі поняття про наміри польських людових партій і належно оцінити лисячу шкуру тих людових послів, які на українській території влаштовують віча і українському хлопові обіцюють рай на землі.

Мимохіть тиснеться під перо становище польської преси, яке вона заняла по побуті премієра Вінкента Вітоса у Львові в 1920 р. „Газета Вечорна" (ч. 5368 1920 р.) в передовиці під титулом „По відїзді президента Вітоса" снує свої думки на тему, що спадщину „Króla kmiotków" Казимира

приняла людова Польща, якою кермує „хлоп-премієр" при помочі селянсько-робітничого кабінету. зродженого з наскрізь людового сойму.

„Історик" в „Газети Вечорної" пише так: „Присягав той останній Пяст, (себто польський король Казимир), що вольности і рівноправности східної церкви буде свято берегти. В наслідку тієї присяги виробилося повне братерство польської і руської шляхти"

Дальше читаємо у „Газеті Вечорній: „Сьогодня серед змінених суспільних відносин йде мова про братерство польського і руського хлопа".

Як зорґанізувати оборону української землі?

Першою засадою оборони повинно бути загально-громадське заінтересування земельною справою. Дотеперішна байдужність мусить щезнути. Єством демократичного суспільства є те, що кожда справа є справою загалу. Нема окремих справ селянських, робітничих, всі справи є загальнонародні і тому кождий свідомий член суспільности в демократичнім устрою має право і обовязок такими справами займатися.

На всіх західноукраїнських землях повинен піднестися поважний і зрівноважений голос трудового народу в обороні рідної землі.

Заразом повинні українські громадянські установи спільно з усім громадянством надати орґанізовану форму українському попитові за землю, стараючися одночасно про грошові засоби на викуп української землі. Попри змобілізовання внутрішніх засобів, належало би поробити заходи серед української еміґрації за океаном і притягнути заморські ощадности для інвестиції в рідному краю. Заморська еміґрація, яка веде дотепер тільки благодійну акцію супроти матірного краю, мусить станути на шлях господарських інвестицій еміґрантів у краю. Край і еміґрація мусять бути зі собою злучені господарськими, а не філянтропійними звязками (милостинями).

В рамках отсеї праці не місце розвивати всесторонніх проєктів про шляхи орґанізації оборони рідної землі. Всеж таки нехай мені буде вільно, дивлячися на працю познанських Поляків, звернути увагу на випробовану оборону рідної землі проти пруських кольонізаційних ватій, про яку згадує С. Бернгард у своїм творі під заголовком „Польська суспільність в пруській державі" і якій проф. Станіслав Грабскі присвячує окреме місце у своїй студії „Спулкі влосцяньске" Краків 1905.

Маю на думці орґанізацію селянських парцеляційних кооператив.

Право оборони рідної землі, шляхом парцеляційних кооператив, представив я обширнійше на зборах громадських діячів в добі, коли почалась польська кольонізація, а саме на весну 1920 р. Тут подам лише короткий нарис для викликання фахової дискусії.

Голод землі в нашому селі являється мені при зорганізованню фінансів могутнім чинником податним на скоре повязання села в парцеляційні кооперативи. Їх належало би повязати в централі у Львові. Централя попри фінансовий і орґанізаційний відділ мусіла би мати відділ аґрарно-політичний. Йому підлягали би парцеляційні спілки вповні в справах аґрарних (земельних) операцій — а повітові їх союзи в справах доцільної аґрарно-політичної сторони переведення парцеляції в кожнім повіті зокрема. Відділ аґрарно-політичний централі і його повітові експозитури старались би про пляномірність парцеляції.

Поле праці для аґрономів і землемірів та правників.

Основи орґанізації парцеляційної спілки були би ось які:

1) Селяне, які хотять набути землю, чи то у своїм селі, чи в чужім, завязують парцеляційну спілку, якої завданням є набути і розпарцелювати поміщицьку землю.

2) Спілка мусить бути зареєстрована, задля осягнення довіря.

3) Членами спілки можуть бути лише ті селяне, які при парцеляції хотять набути землю.

4) Спілка парцелює землю тільки між своїх членів (основа кооперативи).

5) Члени вносять уділи у відношенню до скількости моргів, які хотять набути.

Свобода підвисшування і знижування уділів допустима. Допустиме і пізнійше приступлення в члени, якщо запас землі екстарчає.

6) Висота уділу около 20 проц. ціни морґа землі. (На задаток і покриття коштів договору конечна є готівка).

7) Порука найкрасше необмежена а в крайному випадку 10-ти кратна.

8) По заключенню умови позичка — загарантована або дотеперішним маєтком Спілки або порукою.

Якщо позичка вистаче на заплату цілої ціни купна, то спілка домагається екстабуляції гіпотечних тягарів а опісля платить решту ціни купна, якщо ні — то приймає на себе гіпотечні тягарі і доплатить їх надвишкою сплат закупленої землі.

9) Спілка переводить класифікацію ґрунтів і виробляє плян їх поділу поміж членів.

Якщо земля свобідна від гіпотечних тягарів, то спілка виробляє для кождого члена потрібні гіпотечні кредити — гіпотековані на закуплений ґрунт. Якщо земля обтяжена гіпотечними тягарами, то в ґрунтових книгах фіґурує спілка як власник, а по сплаченню розписує ґрунт поміж членів.

Українське селянство, зорганізоване в парцеляційних кооперативах, мусить бути владою инакше трактоване як досі. Вона, побачивши, що український трудовий народ — зорганізований, — що має тверду волю дійти до землі, буде змушена рахуватися з волею народу.

До тепер запропащуємо земельну справу тільки завдяки своїй непорадности".

Повисший проект не вичерпує ще всіх засобів оборони рідної землі. Але треба надіятися, що фахова дискусія, ведена досвідченими діячами, викличе і инші доцільніші проекти, а грізне положення нашого селянства спричинить, що станемо на шлях реальної роботи в земельній справі. Без реальної роботи мусять лишитися оправданими закиди Карла Коберського в праці: „Українське народництво по обох боках Збруча" (Львів, 1923) в тому, що сучасна українська демократія і в земельній справі не вийшла поза рамки паперових протестів.

Голос українських селянських мас і реальна праця, присвячена обороні рідньої землі, піддержить належито заходи сучасної нашої парляментарної репрезентації у Варшаві, а вона зі свого боку підтримає зусилля організованого українського громадянства та використає всі засоби парляментарної боротьби на оборону рідньої землі.

Надіємося, що на парляментарній арені розвинеться скоро успішнійша оборона українського селянства, бо оборона рідньої землі є дійсно національною справою, від якої залежить життя-буття українського народу.

Провідники народу будуть тямити, що кожда нація відмолоджується не з рядів вже славних і сильних, але з рядів безіменних. Безіменні — се широкі народні маси і боротьба за долю тих безіменних, се боротьба за віджибчі соки нації.

Львів, у жовтні 1925.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому (221) числі „Діла" сконфісковано половину інформацій „За тюремними мурами" та рівно десять коротших і довших уривків з праці інж. Павликовського „В обороні рідної землі".

— **Сензації „Ґазети Поранної".** Вчера писали ми про виссану з пальця „сензацію", яку позавчора подала львівська „Ґазета Поранна" про новий „великий суксес" поліції: злоблено, мовляв, у львівській „Просвіті" (!) небезпечного саботажиста, пана Косенка, колишнього великого українського дипльомата і т. д., і т. д., і найдено при ньому силу компромітуючих паперів, — ну, словом дійсний тріюмф поліції. Заперечуючи в день пізнійше всю що розтрублену сензацію як „прикру помилку", „Ґазета Поранна" скромно виправдувала себе телефонограмою з Варшави (про арештування у львівській „Просвіті"!!). Тимчасом показується, що всі ті інформації були однаково злобно що й вручно підсунені „Ґазеті Поранній" з виразною метою скомпромітувати її та одночасно здемаскувати репортера, що потайки працював у кількох газетах, використовуючи редакційний матеріял. А саме редакція „Курєра львовского" підозрівала, що один її співробітник виносить з редакції що пікантнійші інформації і подає їх з „під поли" „Ґазеті Поранній". Щоби перевірити це, розказано голосно в редакції „Курєра львовского" „сензацію" з українським міністром-шпигуном. Ефект був такий, що дійсно запідозрілий співробітник як стій поділився цінною інформацією з „Ґаз. Поранною", яка у найблизшому числі бахнула статтю! Маючи такий доказ правди, редакція „Курєра львовского" manie rede розпрощалась з метким молодцем а „Ґазету Поранну" потішила тим, що не лише вона одна впала жертвою. Проворний „редактор" встиг був дати й до Варшави до „Курєра поранного" телеграму про „великий суксес львівської поліції".

— **Поклик сіоністів до всіх Жидів.** Центральна сіоністична організація у Льондоні, за головними підписами Вайцмана та Соколова, видала відозву до Жидів цілого світа, з покликом скласти цього року мільон фунтів шт. на відбудову „національної оселі в Палестині". З тої відозви довідуємось, що останній сіоністичний конґрес у Відні означив мінімальний буджет на ведення праці в Палестині на суму 600.000 дол. річно.

— **Засуд за вбивство отамана.** Київський суд судив трьох Жидів за вбивство з помсти отамана Петлюрівської армії Цішуна, який мав „різати Жидів". Один з них заявив на процесі, що Цішун власноручно вбив кільканайцять членів його родини. Суд засудив обвинувачених на 8 літ вязниці, розкладаючи виконання кари на цілу низку літ. Обвинувачені внесли рекурс і є на волі.

— **Промисловий податок селян.** Всі селяне, які дістали платничі накази на заплату промислового податку за I. півріччя 1925 р., а уважають той вимір за цілком неправильний чи за високий, мусять внести до дня 15 жовтня 1925 р. рекурси. Рекурс треба вносити до того Скарбового уряду, який вімірив податок, а пишеться на імя Відкличної Комісії. Товариство пригадує, що селяне, які проводять якийсь промисл побічно, при свому господарстві, вільні цілком від промислового податку і конче мусять проти подібних вимірів рекурсувати.

— **Пошукує неофітів.** З Індії до Европи (покищо до Льондону) приїхав будійський чернець, якого вважають в Індіях святим: Анаґаріка Дармапаля. Є він головою будійської місії і секретарем товариства Маґа-Боді, що має своєю метою навертати Европейців на будизм. Іде він без багажу і без гроша, в товаристві двох черців і з трьома дорогоцінними книжками, де вписує прізвища неофітів.

— **„Нецензурні" книжки і ґазети.** Повідомляють нас принагідно, що львівська дирекція поліції видала обіжник до дирекції почт, в якому дозволяє доручування редакціям і поодиноким членам редакцій або взагалі відомим журналістам книжок і газет, які мають відібраний дебіт в Польщі. Заборона поширення друків, яким відібрано дебіт, торкається тільки широкої публики, а не редакцій і робітників пера. Надк. Ваґнер, що має пресовий реферат в поліції, заявив, що оскільки йому будуть доставлені „заборонені" друки, призначені для редакцій і журналістів, то він витискатиме на них поліційну печатку, щоби охоронити їх перед конфіскатою в часі ревізій, та висилати адресатам. Супроти того просимо всі американські й радянські видавництва відновити виміну з нашим органом, перепинену дотеперішньою конфіскатою видань на почті. Одночасно звертаємося до дирекції почт у Львові, щоби не допускала до самовільних конфіскат з боку занадто ревних і „патріотичних" урядовців.

— **З рукописів Достоєвського.** В новонайденій літературній спадщині Достоєвського, крім численних цінних викінчених творів, находиться велика скількість проєктів та плянів, у формі записок, щодо нових романів великого письменника. В 1868 р. записав собі Достоєвський плян до великого роману „Атеізм", в якому мав бути змальований тип невіруючого російського інтеліґента, що переходить усі секти, російські та чужинні, а врешті відкриває справжнього російського Бога, Христа та російську землю. З улюблених ідей Достоєвського, яких він не покидав ціле життя, було написати книжки про Христа і свої спомини. Фраґменти цих плянів вийшли тепер у 4-ім і 5-ім томі великого німецького збірного видання творів Достоєвського у Мюнхені, на укладі Піпера.

Для філятелістів. Південно-американська республика Болівія видасть з нагоди 100-их роковин свого істнування зовсім оригінальні марки: вони матимуть рисунки з гієроґліфічними мотивами в 19 ріжних відмінах. Ці гієроґліфи мають відтворити надписи на т. зв. „сонячних воротах" святині Інкасів у Тіґуанаку.

— **Невідомий твір Наполеона.** У малім італійськім містечку Савона відкрили цими днями незвичайно цінний рукопис Наполеона. Рукопис лежав між старими книжками одної приватної бібліотеки, а в згаданім містечку довший час жив останній особистий секретар великого Корсиканця, Лас Казас. Рукопис складається з 469 фільософічних афоризмів на тему сили, слави, життя та смерти.

— **Нова Копенікіяда в Берліні.** Одна велика промислова фірма мала переслати до одного з банків дві каси з грішми. Коли ці каси винесли з дому, до служачих підійшло двох добродіїв, які виказалися, що є поліційними аґентами: мали урядові значки, папері та мундури. Заарештувавши служачих відвели їх разом з касами на поліцію, до одної окремої, порожньої кімнати і там сконфіскували їм гроші 7000 марок. Казали їм ждати в кімнаті дуже довго, — так довго, аж виявилось, що це були два ошуканці переодягнені, як аґенти. Вони мали все сфальшоване, аж до наказу арешту. Поліція покищо не в силі них розшукати; хто могли би бути ці сміливі підприємці престаланованих... актори.

„Нова Хата" ч. V. за жовтень, журнал присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства, вже вийшов у збільшеному обємі (20 стор.) — Вінєта на обгортці борота Олени Кульчицької. — В тексті дві сторінки „Ручних робіт" проєктованих і рисованих Ольгою й Оленою Кульчицькими. Крім цього прикрашують журнал знимки Володимири Божейко (піяністки) і Олександри Парехонюк — Козакової, (артистки). — В літературній і господарській частині поміщено: Ференц Мольнар: „Красуня" переклад п. М. Ставиної, — Ф. Р. Шатобріяна „Останній з роду Абенцераґів" переклад п. Мандюкової. — „Хазяйство" переклав з німецького О. А.-Л., — Турґенєва — „Еґоїст" переклала Ладе, — „Наша Хата" (докінчення) І. К. / Ілюстрацією урядження кімнати, — „З Жіночого Світа" вісти і знимка товариства служниць в Стрию. — „Робіть руханку з вашими дітьми", — „Українська Кухня". — Друга половина журналу присвячена модам. До кожного моделю можна дістати готовий крій. Замовлення полагоджується на протязі 6—8 днів. Замавляти в адміністрації „Нової Хати" Руська 18. — Ціна цього числа і слідуючих з огляду на побільшений обєм 1·50 зол. Передплата на журнал від ч. V. до кінця цього року 4·50 зол. Хто до дня 1. жовтня заплатив передплату (4. — зол.) не потребує доплачувати ріжниці.

„Зиз". Журнал сатири та гумору, приносить у 18 числі гумористичні фейлетони: „В гостині" (про візиту Чічеріна у Варшаві) „В погоні за сензацією" (про нову мапохіду в кармелітскому монастир), „З концерту Котка", „Кажуть" — і и., вірші й силу дотепів. — Ілюстрації: 1) Чічерін перед виїздом, 2) Осінні лови (П. Холодного), 3) 4 карикатури „З нагоди місяця української книжки", 4) „Манія у Львові", 5) „Нас всюду так приєтствовали в правіславном краю", 6) „Ангел хранитель Ґрабскі" і и.

Дописи.

Тернопіль. (*Свято української кооперації!*). Згідно з дорученням Кр. Союзу Ревізійного улаштував Подільський Союз Кооператив в Тернополі перше на галицькому Поділлі свято української кооперації в Тернополі, котре відбулося величаво в неділю 27. вересня п. р. По тихій Службі Божій в місцевій парохіяльній церкві при вул. Руській уформувався похід, в якому взяли участь українські кооператори з північної частини Поділля і всі, хто інтересується справами нашої кооперації. Похід ведений дутою орхестрою читальні „Просвіти" з Микулинець в год. 10 рано перейшов головною вулицею Міцкевича на велике подвіря філії „Просвіти", де відбулося святочне віче під відкритим небом при участи понад півтора тисячі учасників. Віче відкрив іменем Подільського Союза Кооператив, обєднуючого тепер 47 кооператив, з числом членів около три тисячі, голова Ради Союза проф. Іларій Брикович, після чого вибрано президію в складі проф. Іл. Брикович, п. Антін Кунько з Чернилова руського і п. Василь з Березовиці великої і п. Бакалець з Тернополя та секретарі п. ... з Тернополя. Першим привитав віче від Краєвого Союзу Ревізійного у Львові п. Пашкевич, а від Копичинецького Союза Кооператив п. Мартюк, опісля відчитано письменні привіти від Центрального Союза у Львові і від Заліщицького Кооперативного Союза.

З черги слідував реферат адвоката д-ра Степана Барана з Тернополя про значіння і задання кооперації для українського народу на його західних землях з зазивом, щоби кооперація обняла своєю орґанізацією і то всесторонною — всі маси українського працюючого люду. По рефераті д-ра Ст. Барана пристосованому до кооперативного свята, промовив коротко п. Микола Кузьмин, господар з О... від селян-кооператорів з Поділля, завзиваючи присутних, щоби лавою вступали в члени місцевих українських кооператив і д-р Дмитро Ладика про потребу будови Українського Кооперативного Дому у Львові і складок на цю ціль. На сьому і закінчено при звуках орхестри це перше манифестаційне свято української кооперації на галицькому Поділлю.

Бажано, щоб такі святочні кооперативні сходи, як в Тернополі, відбувалися як найскорійше в кождому повітовому місті особливо там, де істнують повітові кооперативні союзи, бо це в значній мірі причиниться до поширення і скріплення кооперативної ідеї і кооперативної орґанізації серед наших народніх мас.

Ворохта пов. Надвірна. (*Часи Каньовского вертають!*). Це вже не перший раз, що всякого роду шляхтичі або їх посіпаки стріляють наших людей як зайців. Цим разом сталося це у Ворохті на Гуцульщині. Річ малася так: дня 25 п. м. раннім-ранком вибрався 22-літній Юра Петиняк на олені. На риковиску спостеріг він 3 штуки (оленів), віддав до них 3 стріли одначе не поцілив і хотів зайти їм дорогу з боку. В погоні за ними наскочив на Яна Ґрабовского власника ловів, якогось шляхтича зайшлого до Ворохти Бог зна звідки. На візвання його „жуць бронь" кинув кріс і почав тікати. Тоді Ґрабовскі почав за ним кричати „стуй, драню, бо стшелям", чого бл. п. Юра може й не чув (віддаль 130 кроків); пан Ян Ґрабовскі довго не думаючи, змірився до втікаючого і вистрілив два рази. За другим стрілом бл. п. Юра упав, тяжко ранений в спину. Замісць прийти раненому з поміччю, п. Ян Ґрабовскі бере покинутий кріс і спішить на постерунок похвалитися своїм геройством, оставляючи постріленого (кулею, якою стріляють медведів) без жадної опіки. Наслідком надмірного упливу крови Юра Петиняк по чотирьох годинній муці віддав духа. На другий день віхала судово-лікарська комісія, переведа секцію і слідство, та зарядила арештування „власного шляхтича". В неділю відбувся величавий похорон з усіма гуцульськими парадами при великій скількости народу. Обурення серед Гуцулів велике. Всі домагаються справедливого покарання вбійника. Бл. п. Юра оставив старенькиз батьків, крайних бідаків, котрі з того й жили, що пок. Юра заробив. Тепер остались самі, безпомічні виставлені на певну голодову смерть. Двоє дідактов ще не годні заробити на себе. Нещасні батьки Іван і Марія Петиняк у Ворохті просять наших патронів, щоби зайнялися цею справою.

НАДІСЛАНЕ.

АДВОКАТ

д-р Володимир Кіжик

веде від 25. вересня 1925. р. адвокатську канцелярію

527 **в ЯНОВІ б. ЛЬВОВА.** 5-10

Бібліографія.

„СТАРА УКРАЇНА" українському мистецтву. На днях вийшло чергове, почвірне число „Старої України" присвячене в цілости українському мистецтву в його минулому й сучасному. Обємистий зшиток інавгурує теоретична студія д-ра В. Залозецького про „Значіння історії українського мистецтва"; за нею слідує обшинна студія: Комунікат М. Голубця про „Відкриття середньовічних фресків у вірменському соборі у Львові". Про „Повстання та еволюцію форм трехдільного заложення української церкви XII—XVIII. ст. подав річеву студію архитект В. Січинський. Вперше в українській літературі появилася тут студія д-ра В. Залозецького про „Малярство Закарпатської України XIV—XIX. в." Стаття виповнює достаточну прогалину в дослідах над історією старого українського мистецтва, в яку Закарпатська Україна входила ледви своїми деревляними церквами та народньою орнаментикою. Велику статтю до певної міри ревеляційного характеру подав М. Голубець, обіймаючи в ній „Сто літ галицького малярства" (1804—904). В відділі „Miscellanea" помістив артист проф. Холодний інвентаризаційно-іконографічну замітку про „Воздвиження Ч. Хреста з Ситихова", в якого рамах прийшло до слова сильне змагання української іконописі до життя і його реальних форм. Замісць некрольогу написав спомин про передчасно помершого історика українського мистецтва Костя Шероцького, В. Січинський. Замикають число відділи богатої мистецької хроніки, та бібліографії, в яких найшли близшу оцінку усі визначнійші явища сучасного мистецького життя та історії мистецької літератури. Списком „Новіщих видань по українському мистецтву", зладженим В. Січинським з характерною для нього дослідника скрупулятністю, закінчується це надзвичайне видання „Старої України", яке повинно найтися в руках кождого, кому не чужі є питання української мистецької культури. **М.**

„УКРАЇНСЬКИЙ ПОРТРЕТ XVII — XX СТ." Коштом і заходами Всеукраїнського Історичного Музею ім. Т. Шевченка в Київі, видано в цьому році виїмкову своїм виінуванням монографію катальоґ, виставки українського портрету, закритої недавно в Київі. Науковоопрацьований список експонатів попереджає дві історичні статі про розвиток українського портретного мистецтва з під пера Данила Щербаківського та Федора Ернеста. Книжка обіймає 64 сторінки друку, украшена заставками Ю. Нарбута та фотоґрафіями шістьдесяти портретів. Видання в обмеженому числі примірників на японському і веліновому папері з обгорткою Ф. Кричевського. Одна з небагатьох книжок дійсно европейського покрою. **М.**

SKOROWIDZ banków, kas oszczędności i spółdzielni kredytowych w Polsce. Stan z dnia 1. września 1925. Rocznik III. Opracował Stefan Kwiatkowski. Lwów 1925. Стор. 97.

„Skorowidz" складається з трьох частин: Банки, Щадниці каси і кооперативи, обіймаючи поруч польських також важнійші кооперативи українські й жидівські.

Старанний і фаховий уклад та достовірність інформацій роблять з нього підручник, потрібний в фінансово-кредитових і промислових установах.

Ціна примірника 7·70 зол., з пересилкою 8 зол. Адреса: Львів, Собіського 32, III. пов.

TRYBUNA AKADEMICKA, centralny organ Związku żydowskich akademickich instytucji samopomocowych uczelni polskich. Warszawa, wrzesień 1925. Рік IV, ч. 6.

✝ Посмертні згадки.

Данило Самійленко, колишній полонений Українець табору Вецляр в Німеччині, тепер співробітник „Української Накладні в Берліні" упокоївся по короткій і тяжкій недузі дня 12. вересня 1925 р. у 33 році життя. Покійний належав до тих нечисленних одиниць із наших селян, що самотужки, поволі рвуться до світла, незвичайно працював над тим, щоб добитися своєї мети і в прямуванні до неї не знав для себе ніяких перепон. Хоч нераз мав нагоду повернути на Україну, покійний добровільно зробився еміґрантом, щоб підучитись якслід книгарства та тілько і мрій було в нього, щоб колись вивчившись, стати українським книгарем на своїй рідній Роменщині—був родом з Великих Бубнів, роменського повіту на Полтавщині. З невеликого заробітку не тільки сам пробивався крізь життя, збірав собі бібліотеку, але й ще допомагав своїму братові, що вчився медицини в Київі, грішми, книжками—чим міг. Вільними хвилями читав багато, й не було справи, що його не цікавилаб. Хоч покінчив тільки початкову школу — тепер через працю й безнастанні сутики з ріжними людьми в „Українській Накладні" зробився освіченою людиною та при своїй роботящости й великій любови до Рідного Краю й до його людей, міг був принести дуже багато добра... Був членом „Української Громади" в Берліні і все брав участь у всіх уладжениях цього товариства. Хто знав „Українську Накладню"—звязував мимоволі цю установу з її енерґічним, сумлінним співробітником — Самійленком. Покійний так був із нею зрісся, що зробився в ній просто незамінний. В приватних відносинах дуже чемний, сердешний, які тільки можуть бути наші селяне, він ніколи не відмовлявся від ніяких послуг і де тільки міг, пособляв — а в еміґрантському життї це грає дуже важну ролю — усякому, коли й де міг. Не диво, що смерть цієї гарної, доброї людини, свідомого українського громадянина, викликала щирий жаль серед еміґрантських кол... Похорони відбулися 15. вересня 1925 р. на православному цвинтарі в Теґелі під Берліном при співучасти української кольонії Берліна, членів „Української Громади" та співробітників „Української Накладні". Хай легка буде йому чужа німецька земля!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар „Українського Наддніпрянського Театру О. Мітиевич:

Бережани. Саля Сокола.
8.Х. „Гріх".
9.Х. „Казка Старого Млина".
10.Х. „Сатана".
13. Х. „Ніч під Івана Купала" (прощальна вистава).
Підгайці. Саля Сокола.
6.Х. „Маруся Богуславка".
7.Х. „Вій".
11.Х. „Ніч під Івана Купала".
12.Х. „Казка Старого Млина" (прощальна вистава). 562 4—?

Український театр під дир. І. Когутяка.

Збараж саля Сокола.
Второк 6. Х. „БАРОН КІМЕЛЬ".
Добромірка саля Просвіти.
Лубянки саля Просвіти.
Неділя 4. Х. о год. 2 пополудне „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД".

З днем 20. IX. заанґажовано до театру пані Сосенко як співачку і п. Сосенко баритон. 569 3—3

Український мішаний хор Д. Котка:
Вівторок 6.Х. Яворів.
Середа 7.Х. Яворів. 518 9—?

В осьму річницю смерти б. п. О. Иосифа Фолиса, в пятницю 9. ц. м. о год. 11-ій перед полуднем відбудеться в Скнилові під Львовом Панахида на Иого Гробі. До участи запрошуємо Рідню, Приятелів, Знакомих і Почитателів Небіщика. За Комітет: д-р В. Бачинський, М. Заячківський, о. Ст. Онишкевич. 1—2

Кружок УПТ. Шашкевича в Середмістю просить ПГ. Членів о ласкаве вирівнання членських вкладок за рік адм. 1924|25, бо в короткі відбудуться Загальні Збори Кружка. Проситься спеціяльно тих, котрі дістали вже давно леґітимації а вкладок не заплатили. Проситься о щедрійші датки на Р. Ш. за примірон чеських робітників — наших братів. Процентову збірку інкасує п. Козій в своїм районі. За Старшину Кружка: *М. Бадлюк* голова, *Лев Чубатий* секретар. 580

Конкурсовий, парохіяльний іспит відбудеться у Львові, в салі засідань консисторії в днях 27. і 28. ц. м.

Дрібні оголошення.

ДО ПРОДАЖІ камениця у Львові, незадовжена, в доброму стані — за готівку. Відомість у Вп. Хомяка Львів — Ринок 10. 581 1—2

ДЕШЕВИЙ місяць для пань! 30 зол. плащ, 40 зол. костюм, робота першокласна, виконує жіночий кравецький сальон, Иосиф Флік, вул. Бляхарська ч. 20. 553 3—15

14 і 15 ц. м.

тягнення 1-ої кляси.

Гол. виграна 400.000. Кількадесять виграних великих і 32.500 менш. виграних.

Цілий льос	Половина	Чвертка
40 зол.	20 зол.	10 зол.

Зі згляду на зближаючийся термін тягнення просимо спішитися з замовленнями. Пляни гри і почтові чеки даром. 568 2—7

Дім Банковий ШІЦ і ХДЕС, Львів, пл. Марійська 7.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ

„ЛЕОПОЛЬ"

С-ка з обм. порукою

Львів, Замарстинівська 29

виробляє: льняні полотна, конопляні, рушники, обруси, наїґи і т. п., також міняє за сирівці льняні і конопляні. — Купуємо також лен, коноплі і клоча та платимо найвищі ціни. — Приймаємо аґентів за високу провізію. — При більшій кількости сирівця, самі оплачуємо кошта перевозу залізницею або почтою. 481 6 2—5

Футра мужеські Футра жіночі

поручає маґазин і робітня футер

Олександра Врубля

Львів. вул. Галицька 20, І. пов. 276 14—30

Лікарі поручають для недокровних і реконвалесцентів

ВИНО ХІНОВО - ЗАЛІЗНЕ у фляшках зол. 4·—

поручає

Аптика М-ра Лешка Сладовського, Львів, Галицька ч. 19. 473а) 4—7

ІНСТРУКТОРА (ки) шукаю для дівчини 6. виділова і хлопця І. гімн. Зголошення з услівями слати: о. Іван Чикета, Дубравка, п. Журавно. 577 1—2

КОЛІЇ

з чорних лисів
з білих лисів
з попелистих лисів
з муфльонів

224 Львів, площа Марійська 10. 1—1

СТАНИСЛАВА ВРОНСЬКОГО СИНИ.

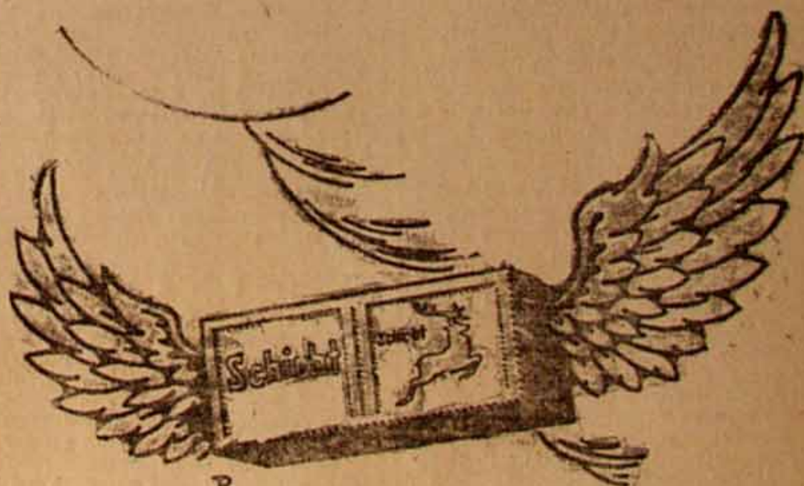
УМЕБЛЬОВАНА кімната з осібним входом до винаймлення. Відомість в Адміністрації. 571 2—2

ДРОХ ІНВАЛІДІВ УГА., які займаються продажею дерошіоналів, просять Впр. оо. парохів, які уладжують місії в своїх парохіях, ласкаво повідомити їх на адресу Л. Явіл у Запитові п. Підліски малі, бодай два тижні наперед про речинець місії і в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 3—3

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжочку виставлену на імя Володимира Павлусевича. 578 1—1

ПОТРІБНО негайно інструктора на село до учня V. кл. гмн. — Зголошення приймає Наталія Павлусевич, Коломия Холоневських 29а. 570 1—1

Правда побіджає!

Незрівнане було, є і буде

мило

Олень = Шіхт

бож нічо в світі не може склонити нас до зменшення доброти нашого мила, що є нашою славою!

Ми моглиби вправді через вжиття **„майже"** рівно добрих сирівців, мати дещо дешевше мило, але не робимо цего тому, що нашим кличем є „продукувати це мило **добре**, але

найліпше"!